

1. čtvrtletí

BIBLICKÉ ÚKOLY

POUČENÍ Z KNIHY DANIELA

Ú v o d

Proč je Danielova kniha tak přitažlivá? Určitě proto, že nám líčí příběhy židovských mládenců, kteří zůstali věrni svému Bohu i přesto, že se ocitli v nepřátelském zajetí. Jejich zkušenosti nám ukazují, jak bychom měli reagovat, když se dostaneme do obtížných situací a přicházejí pokušení slevit ze zásad.

Kniha samotná je plná zajímavých prorockých snů, vidění a výkladů, které nastínily směr a cíl lidských dějin. Předpověděla povstání a zánik říší. Ukázala, jak Bůh řídí osudy národů i jednotlivých lidí a jak může Boží lid prožívat problémy, a přece mu všechny věci poslouží k dobrému. Chceme-li poznat osud lidstva a pochopit, kde se nacházíme v proudu času, musíme se seznámit s proroctvími Daniela.

Ellen Whiteová napsala: „Čti knihu Daniela, protože světlo, které prorok přijal od Boha, bylo dáno zvláště pro tyto poslední dny. Jsou to záležitosti nekonečné důležitosti.“ Kniha Daniela je napsána pro naši dobu, obsahuje pravdy, které je třeba přijmout a prožívat.

Upozorňujeme, že z technických důvodů končí 1. čtvrtletí 1. dubna a 2. čtvrtletí 1. července.

JAK ROZUMĚT PROROCTVÍ?

Základní verš: 2 Par 20,20

Již samotná skutečnost, že existují proroctví, ukazuje, že Bůh může s lidmi komunikovat. Jedině bible nám však pravdivě zaznamenává, jak se Bůh stýkal s lidmi. Poznáváme z ní, že Bůh mluvil skrze proroky rozmanitými způsoby a pak prostřednictvím největšího z proroků — Ježíše Krista (Žid 1,1). Kristus sám je ve skutečnosti středem prorockého zjevení. Pokud Ježíše nepřijmeme jako zaslíbeného Mesiáše a nejvyššího kněze, který se za nás obětoval, jako přicházejícího soudce a Krále, nemůžeme pochopit proroctví.

Bůh navazuje kontakt

Zkusme si představit, jaký by byl svět, kdyby s ním Bůh nenavázal kontakt. Nevěděli bychom, jak vznikl vesmír. Neznali bychom nic o původu zla a utrpení. Nic bychom nevěděli ani o plánu spasení, ani o budoucích událostech.

1. Proč hřích znemožnil přímé Boží spojení s lidmi?
Iz 59,1—2

Bible nám odhaluje, jak Bůh obnovil kontakt s lidmi. V ráji s nimi hovořil přímo, ale hřích způsobil odloučení (Iz 59,2). To však neznamenal, že by spojení Boha s lidmi bylo úplně přerušeno. Stvořitel musel použít jiné způsoby spojení, protože hříšný člověk nemohl přímo vidět Boha a zůstat přitom naživu (2 Moj 33,20).

Jedním ze znaků Boží lásky je skutečnost, že Bůh chce mít společenství s hříšnými bytostmi. Rozhodl se spasit ztracené lidstvo, a proto nás prostřednictvím proroků informoval o svých záměrech. Ve svém milosrdenství dával lidem jednu příležitost za druhou, aby činili pokání a přijali jeho nabídku záchrany. Jakým způsobem jsi ty vyjádřil Bohu svou vděčnost?

2. Jaké metody Bůh používal, aby sdělil lidem své záměry? 1 Moj 19,15; 1 Moj 37,5—11; Žalm 19,2; Amos 3,7; Žid 1,1

Pán Bůh používal řadu způsobů, aby oslovil lidi, tím vrcholným činem zjevení však byl příchod Ježíše Krista (Žid 1,2; Jan 14,9). Kristus dále zaslíbil, že pošle Ducha svatého, aby nám pomohl porozumět Božímu poselství. Proroctví ožívá a nabývá na významu teprve mocí Ducha. Ani samotná lidská inteligence nedokáže objevit skryté poklady pravdy, a proto je modlitba základním předpokladem pro pochopení Písma.

Rozlišení pravdy od bludu

3. Co se může stát překážkou, která člověku zabrání plně pochopit Boží pravdy? Jan 7,17; 1 Kor 2,14

Jak jsme již řekli, je to hřích, který nás postavil proti Bohu (Kol 1,21). Ale Kristus nás svou smrtí na kříži vysvobodil z tohoto područí hřícha (2 Kor 5,19). Přesto nás však vliv hříšné přirozenosti zbavuje plného užitku ze studia Písma a spisů E. Whiteové. Intelektuální pýcha, tvrdošíjně obhajování názorů, nadřazenost lidského vzdělání, rodinné tradice a dokonce bohatství se mohou stát překážkami, které způsobí, že člověk je hluchý k Božímu poselství.

Další překážkou na cestě pravdy jsou falešní proroci, kteří se mnohdy podobají pravým natolik, že i „odborníci“ jsou často oklamáni.

4. Dává nám bible konkrétní rady, jak můžeme rozlišit pravé proroky od falešných? 5 Moj 13,1—3; 18,22; Jer 28,9; Mat 7,15—20; 1 Jan 4,1—3

Žijeme ve světě, v němž si mnozí lidé dělají nároky na správný výklad biblických proroctví. Proto potřebujeme Boží milost a vedení Božího Ducha, aby nás uchránil od svodu. Je nezbytné, abychom byli dobře zakotveni v pravdě. „Jen ti, kdo pilně zpytují Písmo svaté a osvojili si lásku k pravdě, budou chráněni před velkým klamem, který ohrozí svět.“

(VLB 445)

Proroci byli jen lidmi

5. Jaké lidi si Bůh volil za své proroky? 1 Moj 6,8; 1 Moj 13,2—4; 4 Moj 12,3; Mat 3,1—6

Proroci byli lidmi povolánými z nejrůznějších oblastí života. Izaiáš a Daniel měli urozený původ, další — jako např. Jeremiáš — byli z kněžského rodu. Každého z nich Bůh povolal do své služby za zvláštních okol-

ností, aby se stali Božími služebníky a jeho mluvčími. Proto jsou jejich poselství dodnes důležitá a platná. Pán Ježíš připomněl, že prorok je hoden úcty (Mat 10,41). Proroci vycházeli ze své doby a kultury, a proto ve svém vyjadřování odráželi jazyk a atmosféru svých dnů. Kdyby jednali jinak, nebyli by lidmi. Původem jejich zvěsti je však Bůh.

6. Je možné, aby se lidé sami rozhodli stát se pravými Božími proroky? Jer 1,5; 1 Kor 12,10—11

Dlouhá je řada povolání, která si člověk může zvolit sám, povolání být prorokem však mezi ně nepatří. Bůh je tím, kdo povolává, kdo dává poselství, kdo dohlíží, zda je jeho zvěst tlumočena tak, jak chce on sám. Měli bychom proto prorokům věnovat nejhlubší pozornost i respekt.

Prorocká služba je darem Ducha svatého

7. Žili v biblických dobách vlivní Boží proroci, kteří nic nepředpověděli?

Často slovo proroctví chápeme jen jako předpovídání, ale proroci nepředpovídali vždycky budoucí události. Ve skutečnosti žilo mnoho proroků, kteří podle našich poznatků prorokovali bez předpovídání. Pán Bůh nazval Abrahama prorokem (1 Moj 20,7), přitom však nemáme zprávu, že by předpovídal budoucnost. Takoví proroci měli poselství pouze pro své současníky (1 Kor 14,3).

Mnohá proroctví se budoucností zabývají, ale ne proto, aby uspokojila lidskou zvědavost. Když Bůh prostřednictvím proroků odhrnul oponu a umožnil lidem nahlédnout do budoucnosti, pak především chtěl v lidech vzbudit důvěru v sama sebe. Chtěl, abychom viděli, že on řídí běh událostí a svět plní jeho plány. Takové řízení světa však neznamena, že by Bůh lidi zbavil vlastní volby, nebo že by pravidelně zasahoval do lidského dění, ale znamená to, že když se lidé rozhodnou škodit jeden druhému, jsou omezeni Božími hranicemi.

8. K jakému účelu slouží proroctví o budoucích událostech? Jan 13,19; Iz 45,1—3; Iz 45,21—22; Dan 2,29.47

Lidé často chtěli i znát budoucnost pro své sobecké cíle. Chtěli vědět, jestli v boji zvítězí, či prohrají nebo

jestli je vhodný čas pro určitý zásah anebo které rozhodnutí jim přinese největší zisky. A právě tyto sobecké cíle je vedly k tomu, že se obraceli k nesprávnému zdroji informací (5 Moj 18,10.12).

9. Vidíme dnes nějakou obdobu skupin lidí z 5 Moj 18,10—12?

10. Na koho se nejvíce zaměřovala starozákonní proroctví? Mat 1,22—23; 2,15.23

Všechna proroctví mají svůj původ i cíl v Ježíši Kristu, a jedině tak jim lze rozumět. Matouš chtěl potvrdit, že Ježíš je zaslíbeným Mesiášem Starého zákona, když z něho 16× citoval. I Pán Ježíš se odvolával na Starý zákon, aby ukázal, jak sám naplnil mesiánská proroctví. Nejdůležitějším poselstvím Starého zákona je Boží slib, že pošle vysvoboditele, který spasí svůj lid z jejich hříchů (1 Petr 1,10—12). V knize Daniela nacházíme proroctví, které určuje čas příchodu Mesiáše a jeho dílo.

11. Proč Bůh často používal v prorocké zvěsti symboly a obrazy?

Obrazy a symboly prolínají prorocké pasáže. Bůh jejich prostřednictvím chtěl svému lidu sdělit důležité pravdy. Tak po potopě použil obraz duhy, aby lidem slíbil, že už nikdy nezničí celý svět potopou (1 Moj 9,12—13). Řekl, že zachovávání dne sobotního je znamením posvěcení (Ez 20,12). Celý obřadní systém byl plný symboliky: ukazoval, že odpuštění hříchů není možné bez prolití krve (Žid 9,22). Bůh navíc dával lidem sny plné symbolů (1 Moj 37,5—10).

Nepřekvapuje nás tedy, když v knize Daniela nacházíme sny a zázraky, které se pro čtenáře stávají stejně nezapomenutelnými jako pro přímé účastníky. Symboly je možno si snadno zapamatovat, a tak nám pomáhají opětovně si připomenout pravdy, které nás naučily. Právě proto, že Pán Ježíš používal podobnosti, dokázal jako učitel působit tak účinně. Prorocké symboly je však možné snadno zneužít. Nejlepší způsob, jak se tomu vyhnout, je pozorně prozkoumat, jak bibličtí pisatelé rozuměli symbolům a obrazům.

Některá proroctví jsou podmíněná

Bůh zaslíbil Izraeli, že vyvolený národ se stane stře-

diskem celosvětové reformy, že bude ochráněn ode všech nepřátel a stane se centrem Mesiášova království. Izrael však nesplnil Boží podmínky (5 Moj 28, 19—68), a proto Bůh nemohl a nikdy nebude moci splnit svá zaslíbení, která se týkají tohoto království izraelského národa. „To, co Bůh zamýšlel vykonat prostřednictvím vyvoleného národa, Izraele, uskuteční nakonec prostřednictvím své dnešní církve.“ (PK 468) Zkušenost Izraele ukazuje, že Boží zaslíbení i varování jsou podmíněná.

12. Když jsou určitá proroctví bible závislá na lidské poslušnosti a spolupráci, jak vysvětlíme výroky jako Jan 1,17; Žid 13,8; 1 Petr 1,25?

Boží záměry se nakonec naplní, plán spasení bude dovršen bez ohledu na selhání kteréhokoliv člověka či skupiny. Plán nebude změněn, protože Bůh se nemění. Ale způsob jeho uskutečňování se může změnit, protože člověk se mění. Lidská vůle je nestálá a slabá, je tím nepevným prvkem podmíněných proroctví.

Souhrn a naučení

Bůh komunikuje se svým lidem prostřednictvím proroků, protože jej miluje a ví, jak naléhavě potřebuje jeho vedení. Má jen jedno přání, aby všichni lidé byli spaseni ze svých hříchů a uvedeni do jeho království. Hřích člověka oslepuje, takže přestává vidět Boží lásku. Proto Bůh používá k oslovení lidí různé způsoby. Přemýšlej, co tobě Bůh říká prostřednictvím svých proroků. Co bys měl změnit ve svém životě? Co můžeš udělat pro jiné, aby rozuměli lekci, které ses naučil ty?

---

2. úkol — 14. ledna 1989

SOUD A MILOSRDENSTVÍ

Základní verš: Mich 7,18

Daniel začíná překvapivým výrokem, že to byl Bůh, který vedl události, když Babylóňané ukončili trvání Judského království. Dějepisci takto obvykle nepší. Hledají jiné příčiny vítězství a porážky: Která strana byla silnější? Kdo použil zastaralou strategii? Komu

pomohly ekonomické prvky? Dějiny se zabývají příčinami a následky; historikové se snaží najít přirozené příčiny změn, které se odehrály.

Daniel píše, že Bůh se rozhodl vydat Joakina, krále judského, do rukou Nabuchodonozora, krále babylónského. To, co se odehrálo, nebyla pouze otázka síly či strategie, ale záležitost Božího soudu. Bůh rozhodl, co se v tomto případě stane, a také se to stalo.

Rozhoduje tedy Bůh o osudu národů? Jak? To jsou nesnadné otázky, avšak Daniel nám říká, že když Nabuchodonozor zvítězil, bylo to v souladu s Boží vůlí (viz Abak 1,5—9). Napadá nás okamžitě další otázka: Proč takto Bůh jednal? Jedná svévolně, anebo se řídí určitými zásadami a zákony? Dnešní studium nám chce pomoci odhalit pozadí této situace. Rodiče musí dítě trestat a stejně i Bůh musí svému lidu ukázat zásady své spravedlnosti!

Boží spravedlnost

Abraham položil jednou řečnickou otázku: „Což soudce vši země nejedná spravedlivě?“ (1 Moj 18,25) Sledujme události, které předcházely pád Jeruzaléma a poznáme Boží spravedlnost.

1. Co Bůh sledoval nemocí a uzdravením krále Ezechiášce? Projevil král později správným způsobem svou vděčnost? 2 Král 20,1—18

Po těžké nemoci byl král zázračně uzdraven. Toto uzdravení bylo doprovázeno zvláštním přírodním úkazem. Babylóňané ho zkoumali a chápali v souvislosti s uzdravením krále. Do Jeruzaléma vyslali delegaci, aby zjistili okolnosti zázraku. Bůh nám dává příležitost, abychom o jeho zásazích a vedení vypravovali druhým. Když zde selháváme, narušujeme naplnění Božích plánů. Prorok Izaiáš za toto provinění Ezechiášce otevřeně pokáral. Bylo mu řečeno, že národ postihnou v budoucnosti následky tohoto zanedbání (v. 18). Tato předpověď byla vyslovena téměř celé století dopředu.

2. Jak připravoval budoucnost národa Ezechiášův syn Manases svým jednáním? Jaký zásah provedl Bůh? 2 Par 33,9—13

Ezechiáš určil svého dvacetiletého syna Manasesa

za spolupracovníka, aby ho vyškolil v královské zodpovědnosti. Jeho syn se však vzdálil od životního směru otce. Šokuje nás zpráva, jak hluboko sám klesl a kam zavedl národ. Bůh však provedl drastický výchovný řez. V zajetí král činil pokání a Bůh ho přivedl nazpět. Manases změnil své srdce, ale následkům předchozí bezbožnosti nemohlo být zabráněno.

Manasesův syn Amon klesl ještě níže než jeho otec. Když byl po dvou letech zavražděn, celá země si vydechla (2 Par 33,21—24). Jeho syn Joziáš svou zbožností zanítil náboženskou reformu (2 Král 22), avšak jeho syn Joachas zase klesl. Další panovníci upadali stále hlouběji.

3. Z čeho můžeme poznat, že Daniel znal dějiny svého lidu a králů, které jsme stručně sledovali? Dan 1,1—2
Boží milosrdenství

Pro Boha je příznačné, že dokáže spojit spravedlnost s milosrdenstvím (Ž 85,11). V naší lidské rodině je těžké být milosrdný, a přitom nezrušit právo; při našich nárocích na spravedlnost zapomínáme na prvek milosrdenství. Jen Bůh dokáže projevit milosrdenství, a přitom neznehodnotit spravedlnost. Všichni, kteří upadli do zajetí, si tento osud nezasloužili.

4. Jak lze pochopit, že spravedliví trpěli spolu s bezbožnými?

Po celou dobu života lidské rodiny nelze ovlivnit skutečnost, že spravedliví často trpí spolu s bezbožnými. Bůh je však milosrdný a těžké životní okolnosti vyvažuje jinými hodnotami, jak zaslíbil Pán Ježíš (Mat 19,29). Řada zajatců z Jeruzaléma zápasila v mysli s obtížnými otázkami. Chápali, že zajetí muselo přijít podle Boží předpovědi, ale proč oni, nevinní, měli trpět spolu s hříšníky? Měl snad Nabuchodonozor považovat Marduka za většího boha než Hospodina? Proč měly být posvátné nádoby zneuctěny v pohanské svatyni?

5. Jak byla Danielovi a jeho druhům projevena přízeň? Co mohla naznačovat o Božím záměru s těmito mladými lidmi? Dan 1,3—5

Bůh se chtěl zjevit právě prostřednictvím věrnosti svého lidu. Král chtěl mladé muže získat poctami na svou stranu a pak je použít jako své správce. Pán

Bůh však využil okolností, aby se král i celá říše o něm dozvěděla.

Úspěch a takt

6. Co sledoval král tím, že mladým Židům dal babylónská jména? Dan 1,7

Nová jména jim měla napomoci, aby zapomněli na minulost, na své náboženství a přizpůsobili se nové situaci. V jejich původních jménech bylo obsaženo jméno pravého Boha, a proto do jejich nových jmen byla včleněna jména babylónských bohů. Mladí mužové si nepochybně uvědomovali taktiku svých vězňů. Měli se proti přejmenování postavit, nebo je měli přijmout? Neviděli žádný důvod k opozici, a proto jména přijali.

7. Která záležitost byla pro ně tak důležitá, že se jí prakticky zabývali? Proč je tato oblast důležitá i dnes? Dan 1,8

Zdravotní zásady nemají za cíl pouze upevnit naše zdraví. Dalším cílem je posvěcení — úplná dosažitelná obnova lidské bytosti v tomto životě k obrazu Božímu. Mladí mužové se rozhodli nekompromisně stát na Boží straně. E. Whiteová napsala:

„Posvěcení, vytyčené v Písmu, zahrnuje celou lidskou bytost — tělo, ducha i duši. Právě posvěcení je úplné podrobení Boží vůli. Hříšné myšlenky a pocity jsou vytlačeny a Ježíšův hlas budí nový život, který zahrnuje celou bytost... Jestli chceme mít posvěcené tělo, ducha i duši, musíme se podrobovat božským zákonům.“ (SL, 7.9)

8. Jaký vztah má podle bible životospráva k náboženské zkušenosti? 3 Moj 20,24—26; 1 Kor 10,31

9. Jaké úsilí vyvinul Daniel, aby se společně se svými souvěrci nemusel porušovat stravou z královského stolu? Dan 1,8—16

Takt, s nímž Daniel přišel k nadřízenému v záležitosti své stravy, bychom měli projevovat i my. Proto se i Bůh mohl do situace zapojit. „Bůh způsobil u velitele dvořanů pochopení a soucit.“ (v. 9) Ašpenaz měl pochopení, sám by však neriskoval. Daniel proto navrhl desetidenní zkoušku, a ta z Boží milosti dopadla ve prospěch věrných mužů.

Bůh žehná

10. Jaká požehnání obdrželi mladí mužové jako výsledek rozhodnutí, že zůstanou věrni Božím zásadám?
Dan 1,17—21

Mladí mužové se mohli těšit nejen dobrému zdraví, stali se také vynikajícími studenty. Písmo říká, že Bůh jim dal znalosti a zběhlost. Samotný intelekt je pro dosažení úspěchu nedostačující.

11. Co obsahuje věta, že jim Bůh „dal všechnu moudrost a znalosti“? v. 17

Týkalo se to především rozsáhlých znalostí Babylóňanů, i když byly spojeny s jejich náboženstvím. Mladí mužové udělali zkoušky na výbornou. Král je nakonec dosadil na zodpovědná místa bez ohledu na jejich zajecký původ.

Souhrn a naučení

Zajetí Judy bylo potřebné. Potřebovali tuto tvrdou životní lekci, aby se odnaučili hříšnému způsobu života. Bůh je spravedlivý. Dlouho jim shovíval, netrestal je unáhleně a vždy přijímal jejich upřímné pokání. Právě v této době začal uskutečňovat svůj záměr, aby i pohanské národy mohly přijít k poznání Boha. Když jej nemohl představit celý věrný národ žijící ve vlastní zemi, muselo to uskutečnit několik věrných jednotlivců v zajetí v babylónském paláci.

Co se můžeme naučit ze smutného příběhu, kdy Izrael odmítl dělat to, co je správné? Nakolik je příběh odlišný v případě Daniela a jeho přátel? Nakolik by okolnosti měly změnit naše předsevzetí, že budeme Božími svědky? Co je podle Písma pravým posvěcením a jak je mohu realizovat ve svém životě?

3. úkol — 21. ledna 1989

TEN, KTERÝ ZJEVUJE TAJEMSTVÍ

Základní verš: 5 Moj 3,24

Král Nabuchodonozor se po několika létech úspěšného panování začal cítit spokojený sám se sebou. Několika promyšlenými a rychlými akcemi si zajistil trůn a znemožnil odpor svých nepřátel. Jeho vojska

rozdrtila asyrskou moc. Egypťany přiměl k útěku a začal se na trůnu cítit jistý. Záležitosti v Judeji uspořádal tak, že mu odtud nehrozily žádné problémy. Jeho taktika, podle které na svém dvoře držel rukojmí a prokazoval jim přízeň, mu dávala pocit, že dokáže zvládnout každou situaci. Jako mladý, silný a inteligentní panovník se domníval, že zvládne všechno.

A přece ne všechno. Uvědomoval si, že vedle jeho životní stezky jsou nebezpečné srázy. Věděl, že jiní, kteří vynaložili podobně své životní úsilí, byli svrženi. Podaří se právě jemu založit dynastii, která nebude svržena? Jaké může mít záruky?

S takovými obavami se panovník převracel na svém lůžku. A pak se mu zdál sen, který vzbudil v jeho mysli další otázky. Vyděšeně se probudil. V rozrušení si však na obsah snu nemohl vzpomenout. Sen ho však velmi zajímal. Rozhodl se, že za každou cenu musí vypátrat, co znamená.

Králův sen

1. Co nám o Bohu prozrazuje skutečnost, že Bůh prostřednictvím snů promlouval k pohanskému králi stejně jako k zbožnému prorokovi? Řím 2,11; Gal 3,28

Bůh už dřív v Egyptě promluvil prostřednictvím dvou snů k faraonovi. Oba obsahovaly důležité poselství, které s Boží pomocí vyložil Josef. Panovník se tak mohl dovědět Boží radu, jak pomoci vlastnímu lidu i Izraelcům v nesnázích (1 Moj 41,14—45).

Pán Bůh si přál, aby jeho dítky byly jeho vyslanci, jeho misionáři pro celý svět. Žel, odmítly žít v souladu se svěřenou odpovědností. Proto vidíme, jak Bůh plní své záměry prostřednictvím babylónského zajetí. Ti, kteří se vrátili z exilu, zanechali modloslužbu.

2. Proč lidé, které král požádal o pomoc, nebyli schopni splnit jeho přání? Dan 2,2.27—28; Iz 8,19—20

Král se rozhodl vypátrat význam snu. Obrátil se proto k jedinému zdroji informací, který podle jeho názoru byl dostupný — k náboženské elitě, duchovním vůdcům. Byl zde však problém — král sen zapomněl.

3. Jak se takzvaní odborníci hodlali zbavit odpovědnosti v zřetelně neřešitelné situaci? Jak potom reagoval panovník? Dan 2,10—13

Odpověď povolanych mužů stála v rozporu se zkušeností krále. „Na zemi není člověka...“, „jedině mimozemští bohové“. Z úst těchto mužů se Nabuchodonozor měl dozvědět o Bohu, který promlouvá k lidem a zjevuje jim svá tajemství. Jeho reakce ukazuje, že nebyl zvyklý na klamání. Očekával, že právo k pravému výkladu má jedině ten, kdo naváže spojení s původcem snů. Bůh tohoto pohanského krále přivedl k okamžiku, kdy bude muset uznat nadřazenost jiného Boha, Danielova. Scénář odhalil bezmocnost pohan- ských bohů.

Výklad prorockého snu

4. Co se můžeme naučit ze způsobu, jakým řešil situaci Daniel? Dan 2,14—16

S taktem a moudrostí, s jakým Daniel řešil nedávno otázku stravování, přistoupil k veliteli stráže, aby se dozvěděl příčinu „náhlého“ rozkazu krále. Daniel sice nebyl s učenci při rozhovoru s králem, ale byl ve skupině těch, kteří měli být popraveni. Daniel požádal o audienci u krále, který byl ochoten vyzkoušet i jiná řešení, a prorok mu přislíbil pomoc, když dostane určitý čas.

Daniel se nejdříve podělil o problém se svými druhy a všichni se pak modlili k Bohu. Jejich modlitba byla vyslyšena. Daniel pak bezprostředně pronáší dikuvzdání Bohu (Dan 2,19—23).

Když řešíme určité problémy, máme nejdříve vyčerpat naše lidské prostředky k jejich vyřešení. Na jeden prostředek bychom však nikdy neměli zapomenout — na modlitbu k nebeskému Otci za vedení a požehnání. Nikdy bychom také neměli zapomínat na zásady života načrtnuté v Božím slově.

5. Co nám říká žalm 121 o zdroji, z něhož můžeme čerpat, když potřebujeme jistotu?

Žalmista uvádí hory jako obraz síly, nepohytnosti a moci. Za nimi stojí jejich mocný Tvůrce, který nabízí svou pomoc. Daniel i jeho druhové pochopili, že Bůh je stále blízko nich, i v zajetí zůstává, že on řídí dění na světě.

6. Jakým způsobem odpověděl Bůh na modlitbu mladých mužů? v. 19

Čteme, že Bůh je vyslyšel a odpověděl na jejich modlitbu. My se modlíme, ale nemůžeme Bohu diktovat, kdy a jak má na modlitbu reagovat. Modlitba nemá za cíl vnutit Bohu naši vůli. Modlit se znamená dovolit Bohu, aby nám ukázal naše skutečné potřeby. Můžeme přicházet směle k trůnu a předkládat své prosby, ponecháme však Bohu, aby rozhodl, co a kdy nám má dát. Někdy Bůh odpoví okamžitě, jindy odpovídá dříve, než ho žádáme (Iz 65,24). V některých případech odpoví jinak, než si to představujeme my. Nejčastěji musíme na jeho vyslyšení určitou dobu čekat.

7. Jaký rozdíl vidíš mezi jednáním Ariocha a Daniela, když přišli ke králi v záležitosti snu? Dan 2,25—28

Arioch si činil nárok na pomoc, když řekl „nalezi jsem“. Ve skutečnosti chtěl celou situaci využít; vždyť to byl Daniel, který k němu přišel sám. Daniel naopak jasně řekl, že on by sám ze sebe nemohl říct o tajemství snu vůbec nic. Otevřeně řekl králi, že „je na nebi Bůh“. Bůh sám je zdrojem veškeré moudrosti. Je to Bůh odlišný od babylónských božstev, není to dokonce ani židovský Bůh. Je to Bůh vesmíru, který „zjevuje tajné věci“ a odhaluje je lidem. Odhaluje budoucnost a lidé mohou spatřit závěr věcí. A k tomuto cíli sám všechno vede.

Nabuchodonozor potřeboval tuto lekci, protože kněží v Babylóně tvrdili, že mají spojení s bohy, ale neměli. Nabuchodonozor měl plné právo pochybovat o pravdivosti celého jejich náboženského systému.

8. Které úseky dějin jsou znázorněny jednotlivými částmi postavy? Dan 2,31—43

9. Jak se v dějinách projevilo zmenšování hodnoty materiálů postavy, od zlata až po hlinu?

Vnitřně rozleptaný Babylón nakonec pominul, protože jeho vládcové se ve svém blahobytu považovali za božstvo. Médoperšané byli navštíveni Božím hněvem za to, že pošlapávali Boží zákony. Stejně pominulo Řecko i Řím, protože v srdcích lidí převládlo modlářství, bezbožnost a korupce.

10. Co znamená výraz „utrhl se kámen, který nebýval v ruce a celou postavu rozdrtil“? Dan 2,44—45

Znamená království Boží, které bude zřízeno při

Kristově druhém příchodu. Kristus je středem tohoto proroctví, i když není přímo uveden. Kristus tvoří střed všech biblických proroctví. EGW napsala: „Dovolme, ať promluví kniha Daniela a Zjevení a oznámí nám pravdu. Ať je představena kterákoliv část obsahu, vyvyšte Ježíše jako střed křesťanské naděje.“

Vyznání panovníka

11. Jaká byla reakce krále, když poznal sen a pochopil jeho dosah? v. 46—47

Král reagoval tak, jak by se zachoval kterýkoliv jiný pohanský panovník. Projevil Danielovi nejvyšší uznání. Neměl pravděpodobně v úmyslu uctívat Daniela, ale Toho, kterého představoval Daniel. Ve svém vyznání řekl, že Danielův Bůh je „Bohem bohů“. Nabuchodonozor udělal obrovský pokrok kupředu k tomu, aby se stal Božím dítětem.

Daniel a jeho druhové si svým postojem získali důvěru a odpovědná postavení.

Souhrn a naučení

Z celého děje druhé kapitoly se Daniel mohl přesvědčit o tom, jak dobrý je Bůh, a Nabuchodonozor se dověděl, jak velký je Bůh. Nezáleží na tom, co se nám přihodí, ale záleží na tom, jaký zaujmeme postoj k Božímu řešení dané situace. Boha můžeme oslavovat ve všech zkušenostech. A jednou, až se budeme dívat na cestu, kterou nás vedl, budeme mít všechny důvody k opravdové radosti.

Budme stále připraveni vydat lidem svědectví o Boží lásce k nám.

---

4. úkol — 28. ledna 1989

VĚRNI AŽ DO KRAJNOSTI

Základní verš: Žid 7,25

V tomto úkole chceme uvažovat o namyšlenosti krále, který se domníval, že svým činem změní běh dějin. Jeho záměry samozřejmě selhaly. Nabuchodonozor ukázal svou nedostatečnost jako odpovědný činitel, protože nedokázal ocenit hodnotu osobního přesvědčení jiných. V událostech, které studujeme tento tý-

den, uvidíme, jak Bůh připravuje prostor svým věrným, aby vydali svědectví o jeho moci. Ti tři mužové byli velmi osamoceni, vystaveni velkému tlaku. Věděli, že důsledky za neuposlechnutí jsou kruté, a přece zůstali věrni. Co jim dalo sílu, aby vydrželi?

Bůh projevil svou moc velmi překvapivě. Projevil vlastně svou milost králi, který viděl důkaz Boží moci. Pohanský král byl natolik čestný, že Boží moc uznal, i když se stal později zase zajatcem pýchy. Dokonce se snažil svým výnosem zakázat modlitbu k Bohu.

Při studiu dnešního úkolu si položíme otázku, co bychom dělali my v podobné situaci? Můžeme si být jisti, že Boží milost pro nás bude dostačující, pokud budeme rozhodnutí jednat správně.

Zkouška věrnosti

V zákulisí světa probíhá zápas mezi mocnostmi zla a dobra. Je velmi důležité, abychom tyto síly dokázali rozeznat a pak stáli pevně na Boží straně. Lidem se někdy zdá, že se mohou úspěšně postavit proti Boží moci jako v případě babylónského panovníka. To je však pouhé zdání.

1. Co sledoval král postavením obrazu na pláni Dura? Dan 3,1—3

Nelze přehlédnout spojitost mezi postaveným obrazem, který král viděl ve snu a mezi obrazem na pláni Dura. Mezi nimi je však jeden podstatný rozdíl. Obraz ve snu byl z různých kovů, zatímco obraz na pláni Dura byl z ryzího zlata. Když Daniel podával králi výklad jeho snu, řekl, že zlatá hlava představuje Nabuchodonozora a jeho dynastii. Další království měla být nižší hodnoty. Král přijal Danielův výklad a jeho Boha uznal za velkého Vykladače tajemství. Ale myšlenka o dalších královstvích se mu nelíbila.

2. Král dostal před časem od Boha prorocký sen. Na co neměl nikdy jako panovník zapomenout?

Po nějakou dobu byl Nabuchodonozor pod vlivem Boží bázně, jeho srdce však ještě nebylo očištěno od světské ctižádosti a touhy po povýšení. Zdar, který provázal jeho panování, ho plnil pýchou. Po čase přestal ctít Boha a začal znovu uctívat s velkou horlivostí a náruživostí své modly. Mudrci jeho říše využili toho,

že se vrátil k modloslužbě a navrhli mu, aby dal udělat sochu podobnou té, kterou viděl ve snu, a postavil ji tak, aby všichni viděli hlavu ze zlata, která podle výkladu měla představovat jeho království. Krále tento návrh potěšil a rozhodl se, že ho nejen provede, ale že půjde ještě dál. Nedá zhotovit sochu, kterou ve snu viděl, nýbrž ještě překoná originál.

Král vědomě zapomněl na tři věci. Nejdříve ho zvláštní okolnosti jeho snu přinutily hledat výklad. Zapomněl na to, jak bezmocní byli učenci jeho země a jak pozoruhodnou odpověď mu poskytl Daniel. Zapomněl i na to, že ne on, ale Bůh určuje budoucnost.

3. Koho pozval král na slavnost na pláni Dura a proč?
Dan 3,2—3

Zdá se, že král pozval všechny významné osoby ve svém království, aby se přišli podívat na obraz. Daniel se slavnosti z neznámých důvodů nezúčastnil. Každý účastník si měl uvědomit velikost a moc novobabylónské říše. Prorok Jeremiáš píše, že ve čtvrtém roce své vlády se judský král Sedechiáš vydal do Babylóna (Jer 51,59). Je možné, že to bylo na pozvání Nabuchodonozora, aby mohl s ostatními spatřit velikost Babylóna.

Zdalo se, že mocnosti tmy dobudou toho dne příkladného vítězství; uctívání zlaté sochy slibovalo, že se stane slárou součástí zavedeného způsobu modloslužby, uznané za státní náboženství země. Satan doufal, že tím zmaří Boží úmysl učinit z přítomnosti zajatého Izraele v Babylóně prostředek požehnání pro všechny pohanské národy.

4. Proč odmítli mladí mužové uctívání obrazu? Uvědomovali si plně nebezpečí, které jim hrozilo?
Dan 3,6—12

Potřebujeme se pokorně modlit, aby nám Bůh dal dostatek síly ke správnému jednání za všech okolností. Apoštol Pavel k tomu dodává velmi přílehlavou radu v 1 Kor 10,12.

Je správné vydávat v sázku svůj život, ohrožovat ho pro tak bezvýznamnou věc, jako je pouhá poklona? Nebyl to ze strany mladých mužů fanatismus? Hněval by se na ně Bůh, kdyby se poklonili třeba jen tento-

krát? Není lepší vyhnout se krizi, zachovat si život a pak žít svědeckým životem? Jak si odpovíš na uvedené otázky?

Když přichází zkouška, není snadné zůstat sám a být věrný. Bůh nám ve své milosti ukazuje, jak máme v jednotlivých situacích reagovat. Neměli bychom ani odsuzovat druhé za to, že nejednali stejně jako my. Moudré je pevně se rozhodnout v době klidu, že budeme jednat správně ve chvílích krizí. Na poli Dura nebyla pravda na straně většiny. A jednalo se tam o víc než o úklon, jednalo se o věrnost Bohu. Člověk by nikdy neměl automaticky přebírat názory druhých, dokonce ani kazatelů či rodičů.

5. Které důležité prvky pomáhají mladým lidem v přípravě na věrný postoj v dobách zkoušek?

Z velké míry jsme v životě ovlivňováni dědičnými faktory a vlivem prostředí, ale tím rozhodujícím vlivem je Boží milost a moc Ducha svatého. Všichni jsme zdělili určité sklony ke zlému a další jsme si vypěstovali sami, přesto však náš život nemusí ovládat hřích. Bůh nám nabízí skrze Ježíše Krista vítězství. V životě však působí i další dobré vlivy:

1. náboženský život v rodině,
2. sborové společenství,
- 3, služebnost a služba v církvi,
4. volba životního druhu a společný život s ním,
5. příkladný život vedoucích činitelů církve,
6. opravdové osobní studium Božího slova.

6. Jak reagovali mladí mužové na druhou možnost, aby se poklonili? Dan 3,13—18

V těchto chvílích jistě nebylo vhodné popouzet krále, protože byl oslněn svými úspěchy. Aby však dokázal, jak je dobrý, dal mládencům ještě jednu možnost. Ke své výhružce o zničení dodal, že neexistuje Bůh, který by je mohl vytrhnout z jeho ruky. (Dan 3,15) Mladí mužové se však spolehli na Boha, o kterém věřili, že je může zachránit i z tohoto nebezpečí. Chtěli zůstat věrnými, i kdyby je to mělo stát život.

Vysvobození

7. Co odhaluje reakce rozhněvaného krále na domnělý vzdor mladých mužů? v. 19.20

Král nehodlal nic slevit ze svých záměrů. Proto nechal pec rozpálit sedmkrát víc. Nikoho nechtěl nechat na pochybách o tom, že tímto způsobem podrobí zkoušce Boha Izraelců.

Tři vzpurní Hebrejové byli svázáni ve svých šatech, aby po nich nic nezůstalo. Silné muže, kteří Židy vhodili do ohnivého jícnu, sežehl žár. Je to jeden ze známých příběhů bible, je však stále oblíbený, protože v něm vidíme, že královský rozkaz vyzněl naprázdno, oslaven byl Bůh. A jeho moc nás chrání a vede i dnes. **8. Čeho se tak vyděsil král, když se podíval do žaru pece? v. 24—25**

Užaslý král viděl tři mladé Židy, jak se procházejí v peci, aniž jim plameny způsobily sebemenší škodu. Když král uviděl čtvrtého, jeho úžas vystřídal děs. Do pece byli uvrženi přece tři, kdo je ten čtvrtý? Je podobný Božímu Synu. (v. 25) Král vyznává, že je v přítomnosti moci, s níž se ještě nikdy nesetkal. Zapomněl na dav lidí. Zapomněl na zlatou sochu. Zapomněl na to, že je králem. Stal se pozorovatelem Božího zázraku a v pokoře zvolal: „Služebníci Boha nejvyššího, vyjděte ven!“ (v. 26)

9. Jak poznal Nabuchodonozor ve čtvrté postavě Božího Syna? Co o něm mohl vědět?

Hebrejští zajatci zastávali vysoká místa v Babylóně a byli celým svým životem představiteli Boží pravdy. Když byli dotazováni na příčinu své víry, odpovídali bez váhání. Prostě a jasně mluvili o zásadách spravedlnosti a o Bohu, kterého uctívali s těmi, kdo žili kolem nich. Hovořili o Kristu, o Vykupiteli, který přijde; a v postavě čtvrtého uprostřed ohně poznal král Syna Božího.

10. Jak nakonec král projevil svou povahu? Dan 3,26

Nakonec se král, navzdory všem svým chybám a nedostatkům projevil jako čestný muž. Když uviděl přesvědčivý důkaz, přijal ho. To se nedá říci o každém člověku. Někteří odmítají pravdu stále, i když jsou jim předloženy nejsilnější důkazy. Tak to dělal například egyptský faraón za Mojžíše. Je to Boží milost, která propůjčuje schopnost pravdu vidět a přijmout.

11. Jak reagoval panovník, když si uvědomil, že mlá-

denci neutrpěli v žáru pece žádnou škodu? Dan 3, 27—28

Jistě bylo správné, že Nabuchodonozor velebil Boha za to, co slyšel a viděl. Nabuchodonozorovo osobní obrácení však ještě nebylo úplné. Ještě stále nepřijal Krále nebes za svého osobního Boha.

12. Je možné jiné násilím přinutit, aby přijali určitý názor či postoj, jak to udělal král? Dan 3.29

Král učinil veřejné vyznání a rozhodnutí, že vyvýší Boha nebes nade všechny ostatní. Neměl však žádné právo, ani občanské ani morální, aby vyhrožoval smrtí lidem, kteří nebudou uctívat Boha. Také předtím neměl právo, aby vhodil do žáru pece ty, kteří odmítli uctívání zlatého obrazu. Bůh nikdy nevynucuje poslušnost násilím. Lidé se musí sami rozhodnout, komu budou sloužit.

13. Stačí pouhé vyznání Ježíše Krista a Boha ke změně života a ke spasení? Mat 7,20—23; Mat 16,15—17; Řím 10,9—11

Jak je tomu v našem životě? Je Bůh rád, když se k němu hlásíme? Mít Boha o kterém můžeme říci „náš“, je nesmírnou předností. Pavel často psal: „můj Bůh“ (Řím 1,8; 1 Kor 1,4). Tak to řekl i Daniel (Dan 6.22) a Tomáš (Jan 20.28).

14. Co říká bible o budoucnosti a bohoslužbě? Zj 13, 2.8.15—16; 2 Tess 2,3—4.9—12

Mnozí křesťané zaměnili sobotní den odpočinku za den, který si stanovili sami. Místo Božího zákona vyvýšili vlastní ustanovení. A tak jako Nabuchodonozor chápou jeho přijetí za projev úcty ke svému náboženství.

Souhrn a naučení

Bůh má moc své věrné zachovat i v kritických situacích. Je ochoten nás zachránit i před pádem do hříchu. Pokroky v křesťanském životě děláme po křčcích, nikdy ne najednou. Šťastný je ten, kdo přijímá a prožívá pravdu tak, jak je mu překládána.

Opřavdoví křesťané budou vydávat svědectví o své víře podobně jako židovští zajatci v Babylóně. I my můžeme mít jistotu, že Bůh mocně zasáhne ve prospěch svých věrných.

PÝCHA PŘEDCHÁZÍ PÁD

Základní verš: Ž 19,14

* V dnešním úkolu budeme studovat čtvrtou kapitolu knihy Daniela, začneme však posledními třemi verši třetí kapitoly. Čtvrtá kapitola obsahuje královská prohlášení pro všechny lidi. Král chtěl, aby se všichni dověděli o jeho zkušenosti.

Na první pohled by se mohlo zdát, že se kapitola vymyká poselství knihy, ve skutečnosti však do ní vhodně zapadá. Zmiňuje se o všech zúčastněných osobách — o králi, o vykladačích i o Danielovi. Král žádal znovu výklad svého snu, který mu mágové nedokázali poskytnout. Znovu zasahuje Daniel. Na závěr je v kapitole poslední zmínka o Nabuchodonozorovi, který o sobě učinil veřejné prohlášení.

Král se poučil z poslední lekce. Musel pochopit, že nebeský Pozorovatel může zasahovat do života lidí pro jejich dobro — aby lidé uznali, že jedině on je zdrojem síly, moudrosti, zdraví a životního úspěchu. Ellen Whiteová dodává, že „kdysi pyšný monarcha se změnil v pokorné Boží dítě.“

Nabuchodonozorovo vyznání

Na často opakovaném výroku, že historie se opakuje, je něco pravdy. Nikdy se však dějiny neopakují stejným způsobem. Mezi 2. a 4. kapitolou jsou určité podobnosti. Lidé mohou znovu zopakovat chyby, ale je naděje, že nakonec se poučí a budou jednat moudře.

1. Jaká předsevzetí vysvítají z úvodu králova prohlášení? Dan 3,31—33

Král pochopil, že je důležité, aby se i ostatní dozvěděli o pravdách, které on konečně dokázal ocenit.

(1) „Rozhojněn buď váš pokoj“. (v. 31) I my toužíme, aby se lidé těšili z Božího požehnání. Mnohem důležitější než hmotné bohatství a tělesné zdraví je však duchovní zdraví, které přál svým čtenářům i Pavel (1 Tess 5,23).

(2) „Zalíbilo se mi sdělit vám“. (v. 32) Předávat druhým radostné zprávy je vždy radostné. Vnitřní radost

působí i svědectví o Boží dobrotě v našich životech. Kdybychom trávili více času vyprávěním o Božím vedení v našem životě a nenařikali tolik nad svými bolestmi a zklamáním, stali bychom se sami šťastnější a zdrojem radosti pro jiné.

(3) „Jaké divy učinil Bůh“. (v. 33) Zde svědčí pohan-
ský král o Boží velikosti. Neměli by i křesťané být
dál ve zvěstování Boží velikosti, když dnes např. vy-
znavači islámu denně hovoří o velikosti a dobrotě
Boží?

Muž plný pýchy

**2. Proč se král znovu obrátil na babylónské mudrce
a proč opět selhali? Dan 4,1—4**

Přestože se král již jednou zklamal, znovu se obrátil
na moudré muže své říše. Mezi nynější a dřívější zku-
šeností však byl jeden rozdíl, nyní si král svůj sen
pamatoval. I tentokrát však musel poznat, že jeho
rádcové jsou bezmocní.

**3. Co bránilo mudrcům, aby panovníkovi poskytli ale-
spon nějaký výklad?**

Je docela možné, že mudrci ve snu viděli zlé zna-
mení, a proto se o něm obávali před králem hovořit.
Báli se, aby neztratili svá zaměstnání, a proto se roz-
hodli mlčet.

**4. Proč nám Bůh ve většině případů nezjevil detaily,
pokud jde o budoucnost?**

Bůh před naším zrakem prozřetelně ukryl budouc-
nost. Kdybychom znali věci, které nás potkají, byli
bychom zmalomyslnění už od začátku. Bůh nezjevuje
budoucnost proto, aby uspokojil naši zvědavost. Mělo
by nám stačit, že před námi odhaluje hlavní události,
které se budou odehrávat v zápasu mezi dobrem a
zlem. To nám pomáhá ke správným rozhodnutím.
Věrné plnění povinností nás připraví pro nadcházející
události.

**5. Mělo to nějaký význam, že Daniel měl přijít „až
nakonec“? Dan 4,4—5**

Ještě jednou byl tomuto modlářskému národu dán
důkaz, že jen ti, kteří milují Boha a bojí se ho, mohou
porozumět tajemstvím nebeského království. Král ve
své bezradnosti poslal pro svého služebníka Daniela,

muže váženého pro svou poctivost, věrnost a nepřekonatelnou moudrost.

Daniel byl označen králem za nositele „jména boha mého“ (v. 5). To naznačuje, jak král stále tíhnul k pohanství. Jak těžké je pro člověka, který žil v určité kultuře, aby zcela opustil její zvyklosti. Snažme se pochopit problémy krále, ale přitom neomlouvajme to, co omlouvat nelze. Jestli měl být král zachráněn, musel roztrhnout pouta pohanství a uznat, že kromě Hospodina není žádného jiného boha.

6. Co o Danielovi musel král vyznat? v. 5—6

Protože hebrejský výraz pro Boha má formu množného čísla, správný překlad by mohl znít „duch Boha“ stejně jako „duch bohů“. Daniel byl naplněn Duchem Božím, a proto všude vyzařoval posvátný vliv. V každém povzbuzoval dobro, potíral bláznovství a vedl ke spravedlnosti. Mohl poskytnout nejlepší rady i povzbuzoval k nejlepším činům.

Působíš ve svém prostředí stejně jako Daniel? Co potřebuješ získat od Boha, abys dosáhl takového cíle?

7. Jak výstižně znázorňuje obraz stromu jednotlivce anebo národ? Co naznačují následující texty? Dan 4, 7—10

Středem pozornosti se tentokrát nestala postava, ale strom. Byl obrazem krále, který vládnul velkému národu a ovlivňoval množství lidí.

Nabuchodonozor znal libánské cedry a pravděpodobně používal ke stavbám jejich dřevo. V Babylóně nebylo mnoho stromů. Snad datlová palma, která přinášela hodnotné ovoce, ale její dřevo nemělo zvláštní význam. Proto sen musel na krále zapůsobit mocným dojmem. Strom poskytoval užitek tolika tvorům! Jeho skácení bylo tragické nejen pro něj, ale i pro zvěř. Proto chtěl ustaraný král tolik slyšet výklad.

8. Jaký soud měl postihnout panovníka a kdo vynesl rozsudek? Dan 4,10—13

To, co se mělo stát se stromem, se týkalo především krále. Zjevně se měla odehrát nějaká tragická událost. Co však znamenala „železná a bronzová obruč“, která ho měla spoutat? Co označovalo „sedm let“? Kdo jsou to „nebeští poslové“ a „svatý“, který sen zjevil? To

vše potřebovalo výklad. Sen byl důležitý a jeho záběr široký, a proto výklad snu nebyl snadný. Někdo měl trpět z rozhodnutí moci, které se nelze vzepřít.

9. Jak zapůsobil na Daniela obsah snu a čím ho král vybídl, aby pokračoval? Dan 4,15—16

Ani pro Daniela nebylo snadné, když měl mocnému králi oznámit, že ztratí svou moc. Každý raději slyší dobré věci, a ne zlé, zvláště pak králové. Dobrou zprávou byla skutečnost, že obrovský strom představuje Nabuchodonozora. Jako velký strom i on byl k užitku mnoha lidem.

Zlou zprávou bylo to, že má ztratit své postavení, svůj rozum a bude žít sedm let jako zvíře. Jestli však potom uzná, že nebeský Bůh vládne nade všemi, navrátí se opět jeho moc.

Jak by ses cítil ty na místě Nabuchodonozora? Jak se asi při těchto slovech cítil Daniel, ke kterému měl král tak dobrý vztah a důvěru?

10. Co se můžeme naučit o taktním jednání ze způsobu, jakým Daniel uzavřel svůj výklad? Dan 4,16.24

Daniel cítil, že musí krále vyzvat, aby skoncoval s hříchem a začal jednat správně. To je jediný postoj, který je možno vůči hříchu zaujmout. Znamená to s Boží pomocí se rozhodnout nehřešit. Další setrvání v hříchu se totiž stane tragickým.

Až doposud nebylo řečeno, čím vlastně král hřešil. Teprve další pokračování děje ukazuje, že to byla pýcha z jeho úspěchů. On přece nevybudoval Babylón vlastníma rukama. Stavěli jej lidé donucení k práci. Dohlážitelé však zacházeli s dělníky hrubě. Daniel navrhoval králi, aby změnil tuto formu budování a s utiskovanými jednal lidsky. Kdyby to udělal, mohl by mu Bůh v budoucnosti požehnat.

Proměna poníženého krále

11. Proč a jak přesně se prorocká výstraha naplnila na králi? Dan 4,25—29

„Toto všechno se naplnilo při králi Nabuchodonozorovi,“ píše v. 25. O rok později totiž král ze svého paláce obdivoval výstavné město. Pozoroval velkolepé chrámy, paláce i celé to lidské hemžení, které ukazovalo na mír a perspektivu. Jeho srdce bylo naplněno

pýchou. Povýšil se sám ve svých očích namísto toho, aby vzdal čest Bohu.

Nevíme, jakou nemocí byl panovník postižen. Byl to asi určitý druh šílenství. A protože s ním lidé museli naložit jako s duševně nemocným, žil mimo lidskou společnost. Řada lidí se chtěla určitě uchopit moci, mohly vzniknout vzpoury v provinciích. Nic takového se však nestalo a když se králi po sedmi letech vrátilo duševní zdraví, uznal Boží autoritu a vrátil se na svůj trůn.

12. Jakým způsobem po svém uzdravení vyjádřil král svou úctu k Bohu? Dan 4,31—32

13. Jak se nakonec choval Bůh ke králi, když uznal jeho majestát? Dan 4,33—34

Sám král svědčí o tom, že mu Bůh navíc přidal moc a slávu. Bůh je ochoten nám nahradit léta naší trpké zkušenosti jako Jobovi (Job 42,12—16). Nemusíme pochybovat o tom, že Bůh nám přeje jen to nejlepší. I když jsme všichni jen neužitečnými služebníky, Bůh nám žehná víc, než si zasloužíme.

Souhrn a naučení

Bůh má zájem o věřícího stejně jako o pohanského krále. Nedělá rozdíl mezi lidmi.

Trvalo to sice dlouho, než se babylónský král obrátil, tím větší však byla radost v nebesích.

Kdysi pyšný monarcha se stal pokorným Božím dítětem, tyran a despota se změnil v moudrého a soucitného krále.

Zapojil jsem se už i já do řad Božích spolupracovníků. abych jako Daniel napomohl k obrácení lidí, na které mám vliv? Modlím se, aby mi Bůh poslal někoho, komu bych mohl vyprávět o spasení? Nepotřebuje někdo, kdo se rozhoduje, mé zvláštní modlitební úsilí?

ZVÁŽEN A NALEZEN LEHKÝ

Základní verš: Jak 4,17

Pátá kapitola Danielovy knihy nám přibližuje poslední noc samostatné babylónské říše. Přibližuje nám situaci, ve které místo bezstarostnosti byla na místě bdělost, místo bezuzdných radovánek a pití měli lidé uvažovat o vážnosti situace a místo bezbožnosti se měli s prosbou o pomoc obrátit k Bohu. Bůh učinil svým rozsudkem přítrž bezcitému panování babylónských panovníků.

Tento příběh nás vede k zamyšlení, co bychom měli vykonat my dnes, abychom varovali před nebezpečím jako Daniel v Babylóně. Neexistují určité podobnosti mezi poslední nocí v Babylóně a způsobem života lidí dnešní doby? Jsou nám poskytovány možnosti, abychom se dozvěděli o pravdě, kterou jsme doposud opomíjeli? Nemaříme čas bezvýznamnými věcmi, zatímco záležitosti nekonečného významu jsou na dosah ruky? Nebudeme při soudu nalezeni lehcí?

To jsou ony podobnosti, které by nás neměly zstrašit, ale naopak soustředit naši pozornost na záležitosti věčného dosahu. Jestli odevzdáme svůj život bezvýhradně Kristu, budeme „s radostnou důvěrou očekávat den soudu“. (1 Jan 4,17)

Hodování zpupného krále

1. Kde, s kým a proč král Balsazar hodoval? Dan 5,1

Moc hodně lidí svedla k porušenosti, kterou vidíme u babylónského krále. Vlastním králem Babylóna byl Nabonid, který sám byl v této době mimo hlavní město a v Babylóně zatím nechal vládnout svého syna Balsazara. Mezitím spojené médské a perské armády oblehly město. Babylónané však své město považovali za nedobytné.

Slavnost a hody v této době — to bylo bláznovství. Ukazuje to však, jak velmi se král i obyvatelé spolehali na hradby města. Král měl alespoň šetřit potravinami, aby obleženým obyvatelům mohl co nejdéle poskytnout pomoc!

2. Co dělal král před zraky svých poddaných? v. 1

Panovník neřešil situaci přiměřeným způsobem. Ne-
hledě na okolnosti pozval význačné muže k hodům.
I oni zavírali své oči a uši před realitou.

„A před těmito tisíci hodnostářů pil víno.“ Tím, že
předčil ostatní v nezřízeném pití, stal se příkladem
toho, co dokáže opilost. Hosté museli pozorovat toto
divadlo. Daniel však naznačuje, že si v jejich očích
neudržel vážnost. Bez zábran se opil, jeho „soudnost
byla zastřena bezuzdným pitím“. (PK 344)

3. Proč nás uvedené biblické pasáže varují před pitím alkoholických nápojů? Př 20,1; Př 23,20.29—35; Gal 5,21

4. Proč je velmi důležité, aby zvláště křesťané dneška dbali o své zdraví podle zásad střídmosti? 1 Kor 6, 19—20

Urážlivé jednání panovníka

Porušování zdravotních zákonů je samo o sobě špat-
né, když se však k tomu ještě přidá neúcta k Bohu
a k Boží pravdě, pak se ke špatnosti pojí další hřích.

5. Jakým způsobem vyjádřil král opovržení nad Bo- hem židovských zajatců? Dan 5,2

Zlaté a stříbrné nádoby, které Nabuchodonozor vzal
v Jeruzalémském chrámu, byly až doposud v „domě
bohů“ (v. 2). Tato skutečnost měla ukázat, že bohové
Babylóna jsou mocnější. Nabuchodonozor se však mohl
několikrát přesvědčit o opaku a uznal Boha jako Krále
králů.

Balsazar však tuto lekci nepřijal. Odmítal toto tvr-
zení. Neměl žádný důvod, aby tyto nádoby nechal při-
nést. Ale jeden chybný krok ho vedl k dalšímu, k hří-
chu hýření a opilství přidal hřích troufalosti. To, co
mělo výhradně sloužit Bohu, bylo nyní zneuctěno. Li-
dé, kteří k Bohu nechovali žádnou úctu, se nyní měli
dotýkat posvátných předmětů, jakoby to byly obyčejné
věci.

6. Co ještě dál dělal král a jeho dvořané? Dan 5,4

Tito lidé neviděli za oponu fyzického světa. Jako
ostatní, kteří slouží stvoření, a ne Stvořiteli, chválili
bohy a vzdávali jim úctu, která jim nenáleží. Tak celá
rozjařená společnost urážela Boha.

Veselí se mění v hrůzu

7. Co kromě přirozeného strachu způsobilo královu zděšenou reakci, když uviděl nadpřirozené písmo na stěně? Dan 5,5—6

Uprostřed babylónských hradeb se král cítil bezpečný. Také spousta poddaných kolem mu dodávala jistotu. Teplo z alkoholu se v něm příjemně rozlévalo. Náhle se však cítil bezmocný a bez naděje.

Na jeho slavnost zjevně přišel Někdo bez pozvání, aby na stěnu svým prstem napsal své poselství. Pís: no na stěně viděli všichni. To nebyla iluze, ani vidina z opojení alkoholem. Zde se představil Nadpřirozený. Trýzeň krále byla znásobena výčitkami svědomí, které se probudilo a naplnilo královu mysl chmurnými obavami.

10. Jak reagovali jiní lidé, kteří se setkali s Bohem?

Mojžíš (2 Moj 3,1—5)

Izaiáš (Iz 6,1—5)

Jan (Zj 1,17)

Fyzické projevy krále v okamžiku strachu jsou překvapující. Jeho tvář smrtelně zbledla, nedokázal ovládnout chvění těla ani nohou.

Král rozkázal, aby přišli moudří mužové Babylóna a přečetli nápis na stěně. Tomu, kdo splní jeho příkaz, dá jako odměnu nejpřednější místo v říši.

Soud nad Babylónem

Nastal okamžik, kdy se král a jeho poddaní měli setkat s následky vzpoury proti Soudci vši země. Dospěli k okamžiku, který jednou musí prožít každý člověk — k okamžiku hodnocení.

9. Proč moudří mužové říše zase selhali? Dan 5,8—9

10. Jaký nadějný návrh dala matka krále pro vyřešení situace? Dan 5,10—12

Královna sama se zdržela účasti na slavnosti. Když však uslyšela, co se v sále děje, spěchala králi oznámit, že ve městě je muž, schopný přečíst nápis na stěně, protože

(1) v něm je duch svatých bohů,

(2) v minulosti vyřešil podobné problémy a

(3) pro svou velkou moudrost byl pověřen Nabuchodonozorem, aby vedl babylónské mudrce.

I dnes bychom měli lidi obracet ke zdroji vši pravdy. Boží muž nezískal toto poznání svým ostrovtipem, ale byl v kontaktu s Bohem, který sám zná tajemství.

11. K čemu využil Daniel příležitost, když byl postaven před tímto zvláštním publikem? Co ve své řeči zdůraznil? Dan 5,17—23

Prorocký dar umožnil Danielovi přečtení i výklad nápisu. Ale dřív, než podal výklad, odmítl odměnu. Daniel nepotřeboval žádný honorář, protože sloužil nebeskému králi. Jeho život byl zasvěcen službě. Využíval svých schopností i spojení s nebem, aby lidem pomohl dostat se z jejich těžkostí.

Daniel využil situace, aby králi připomenul zkušenost Nabuchodonozora, který se nakonec před Bohem pokořil.

12. Jaký význam pro Babylón měl nápis na zdi hodovního sálu? Dan 5,25—28

Těžko bychom rozuměli samotnému nápisu, kdyby nám ho Daniel nevyložil. Období babylónské vlády skončilo. Král s vládnoucími kruhy dokázal, že si tuto přednost nezaslouží. Panství mělo přejít do rukou Médů a Peršanů.

13. Jak brzy byl vyslovený ortel vykonán? Dan 5,30

Někdy je vykonání rozsudku odloženo a je naděje, že pokání může změnit soud. Jonáš prorokoval, že Nínive bude vyvráceno ve čtyřiceti dnech, když však všichni obyvatelé od krále až po služebníka činili pokání, rozsudek byl pozdržen (Jonáš 3,10). Bůh nemá zálibu ve smrti člověka. Chce, aby lidé činili pokání, aby jim mohl dát život (Iz 55,7). Když se však lidé definitivně rozhodnou proti Bohu, pak už není naděje na jejich změnu a záchranu.

14. Jak bible hovoří o definitivním vykořenění hříchu na světě? Iz 28,21

Souhrn a naučení

Pátá kapitola knihy Daniela nám přibližuje smutný fakt, že děti si vždycky nevezmou poučení ze zkušeností rodičů. Lidé podléhají různým vlivům, avšak každý jedinec volí svou vlastní cestu, která určí jeho vlastní budoucnost.

Jak je možné, že lidé jsou tak často přitahováni falešnými božstvy? Může Bůh pro lidi udělat ještě víc, než to, že se jim sám zjevil? Jak může pomoci lidem, kteří jsou například propadlí alkoholu? Přemýšlej o tom, jak se můžeš stát pro lidi požehnáním jako Daniel.

7. úkol — 18. února 1989

SPRAVEDLIVÝ OBSTOJÍ

Základní verš: Ž 91,2

Události šesté kapitoly se odehrávají v Babylóně, kterému však vládne nová administrativa.

Novobabylónská říše padla okamžitě, když Médové a Peršané dobyli Babylón. Král Cýrus v Babylóně ustanovil stínovou vládu v čele s médským Dáriem. Nový vládce měl 62 roků, byl to zkušený muž, sám se však nedokázal přizpůsobit novým poměrům. Věděl, co by měl dělat, ale ve městě se do vedení tlačily určité skupiny. Daniel musel mít už kolem 80 let. Byl moudrý a zkušený, a proto si získal důvěru krále Dária.

Zlé úklady vůči povýšenému Danielovi

1. Z jakého důvodu pověřil král Daniela nejvyšší zodpovědností při správě národa? Dan 6,1—3

a) **Jeho věk.** Životní vyzrálost je tím, co si získává respekt druhých lidí. Věk sám o sobě samozřejmě není dostatečnou kvalifikací pro zodpovědné místo, zvláště když s sebou nese ochabnutí sil. Daniel se díky Boží přízni stal vlivným mužem již ve svém mládí.

b) **Zkušenost.** Mnozí lidé se ze zkušenosti nepoučí, proto ani ona samotná není dostatečným základem pro vůdcovskou roli. Jestliže však člověk roste ve svěřené zodpovědnosti, poskytuje to záruku, že i nové úkoly splní stejně úspěšně jako minulé.

c) **Vzdělání.** Daniel znal dějiny Izraele, získal však i rozsáhlé znalosti Babylóňanů. Nevědomost nevede k pokroku. Daniel se uměl učit a obohacovat se o nové poznatky. Jeho posluchači měli jistotu, že ví, o čem hovoří.

d) **Upřímnost.** Daniel byl přímý a čestný. Vůči lidem neprojevoval rasové ani společenské předsudky. Vždy jednal čestně, spravedlivě, a přitom byl milosrdný.

e) **Vztah k Bohu.** Daniel znal dobře svého Boha, kterému sloužil. Každý den od něho přijímal sílu, moudrost a nechal se jím vést ve svých povinnostech. Náboženství nenosil jako oblek, ale opravdově je prožíval.

2. Jak reagovali ostatní vysocí činitelé v říši na skutečnost, že Daniel byl pověřen nejvyšší odpovědností?
Dan 6,4

3. Co zjistili, když zkoumali Danielův život, aby našli nějaký nedostatek? v. 4

Zjistili, že „byl věrný a bez nedostatků“. To bylo vzácné hodnocení jeho povahy. Daniel se jako zodpovědný muž nikdy nenechal podplatit. Nikomu nenadržoval, ani nekřivdil. Nikdy nepoužíval státní prostředky pro svou vlastní potřebu. Nepodřýval autoritu krále. Poctivě pracoval a dobře využíval čas. Řídil se zásadami zdravého života, a proto s Božím požehnáním dosáhl vynikající úrovně a úspěchů. Když byl jako zajatec povýšen na zodpovědné místo, vzbudilo to však žárlivost ostatních.

4. Na kterou oblast Danielova života se jeho podřízení soustředili a proč? Dan 6,5—9

Od počátku zajetí se Daniel rozhodl, že zůstane věrný Božím požadavkům. Nejdříve se zásadně postavil v otázce životosprávy. Kdyby se spolu s ostatními měl klanět zlatému obrazu na pláni Dura, odmítl by to jako jeho tři druhové. Otevřeně oznámil Boží záměry králi Nabuchodonozorovi i Balsazarovi. Všichni znali jeho ryzí povahu, a proto se snažili na něho zaútočit ze strany zákonů říše.

Jejich plán byl jednoduchý — nikdo v království nesmí po dobu třiceti dnů o nic žádat žádného člověka ani boha — jen krále. Králi lichotilo, že se má na dobu jednoho měsíce stát středem zájmu všech. Ochotně vyhověl jejich přání.

Bůh nachází východisko

5. Jak se zachoval Daniel, když se dověděl o výnosu krále? Dan 6,10

Daniel mohl protestovat proti královi novému zákonu. Ale protest by v těchto chvílích sotva přiměl krále ke změně.

Namísto toho šel do svého pokoje, nechal okna otevřená k Jeruzalému, který mu ležel na srdci, a hlasitě se modlil ke svému Bohu. Daniel to nedělal ze vzdoru, neměl zálibu v porušování zákonů, ani nechtěl být hrdinou za každou cenu. Chtěl však zůstat věrný hlasu svého svědomí a Bohu, jinak by zapřel svoji víru.

6. Jak podobně reagovali učedníci? Skut 4,18—20; 5, 27—29

7. Které příkladné pravidlo duchovního života nám odhaluje verš 10?

Daniel bez váhání dodržel svůj program modlitebního života. Tříkrát denně se modlil a od tohoto pravidla ho neodvrátilo ani množství povinností v zodpovědném postavení, ani těžké okolnosti.

8. Jak bys reagoval na místě Daniela, který byl obžalován jako viník? Dan 6,11—13 Jak daleko máme jít ve své obhajobě v takových případech?

Představitelé království — zodpovědní mužové se nepokusili Daniela přimět, aby změnil své jednání. Ve své zášti už neviděli ani nepřemýšleli. Chtěli zničit Daniela a jeho vliv.

Když se my octneme v podobné situaci a snášíme křivdu, potřebujeme se modlit, abychom jednali jako Daniel. Řešením není snaha někoho zničit anebo se do krve přít, ale zůstat věrný vůči Bohu.

9. Jak se zachoval král, když uslyšel, že jeho výnos způsobil Danielovi takové těžkosti? Dan 6,14—17

Král Dárius se ukázal jako čestný muž, i když byl podveden. Uvědomil si, že se stal obětí lichotek a manipulace, a svůj výnos kvůli médské a perské tradici nemohl změnit. Octl se v pasti. A přece se snažil najít způsob, jak by Daniela zachránil.

Nakonec však nátlaková skupina donutila krále, aby nechal provést rozsudek. Zbývalo už jedině milosrdenství — ze strany lvů. Král, donucený vlastními slovy, přikázal, aby Daniela hodili mezi lvy.

10. Co nám prozrazuje další chování krále o jeho povaze a o vztahu k Danielovi? Dan 6,18—20

11. Čemu nás má naučit závěrečné dějství příběhu Daniela v jámě lvů? Dan 6,20—24

Cím je to, že znovu rádi uvažujeme o známém příběhu se lvy? Je to proto, že končí šťastně — dobro vítězí a zlo je potrestáno? Nebo proto, že se vžíváme do role Daniela a Dária? Je nám líto ustaraného Dária, obdivujeme sílu a odvalu Daniela a nadevšechno ceníme dobrotu a moc Boha, který dokáže zavřít tlamy lvů.

12. Které povahové rysy Daniela vystupují do popředí v rozhovoru krále s Danielem? Dan 6,20—23

13. Kterého Boha uznával král, když řekl „Bůh tvůj“? Dan 6,20.26—27

Vyznání krále Dária je vyvrcholením příběhu. Stejně jako Nabuchodonozor, král babylónský, i Darius, král médský, napsal prohlášení, které mělo oslovit celou říši. Danielův Bůh byl vyvýšen. On není pouze nejvyšším panovníkem, ale jeho království nikdy nekončí. On zasahuje do dění na naší planetě, zachraňuje člověka. A to přivedlo dalšího pohanského krále k vyznání, že Bůh převyšuje všechny bohy a on sám je hoden úcty.

Souhrn a naučení

Dnešní mladí lidé by měli projevovat ducha Daniela a čerpat sílu ze stejného zdroje, měli by projevovat stejnou sebekázeň, a to i v krajně nepříznivých okolnostech.

Daniel byl zajatcem v cizí zemi, a přece mu připadla významná úloha. Avšak příjemné prostředí, ve kterém žil, v něm nepotlačilo rozhodnutí zůstat věrný v těžkých okolnostech. Jeho víra zůstala pevná dokonce i v jámě mezi lvy. Bůh pak mohl tento krutý výjev obrátit v mocné svědectví.

Co z Daniela vytvořilo člověka, kterého Bůh mohl úspěšně použít pro své záměry? Jak můžeš s Boží pomocí rozvinout podobné rysy své povahy? Jak je možné aplikovat tento příběh do dnešních poměrů?

SVĚTOVÉ MOCNOSTI A BOŽÍ SOUD

Základní verš: 1 Moj 18,25

Sedmá kapitola otevírá druhou polovinu Danielovy knihy — tu, která se zabývá jeho viděními, jeho reakcemi i výkladem událostí, které se měly odehrávat od jeho dnů až do konce času.

Sen popsáný v této kapitole byl dán v prvním roce panování Balsazara, okolo r. 550—549 př. Kr. Jestli měl v době zajetí Daniel 19 roků, mohl mít nyní 73 let. Nabuchodonozor zemřel r. 562 př. Kr. Vystřídal ho jeho syn Avilmarduk, kterého po dvou letech usmrtil jeho švagr Neriglissar, který vládl pouhé čtyři roky. Neriglissarův syn byl během několika měsíců odstraněn vlivným Nabonidem, který se uchopil moci. Nabonid dával přednost arabskému Teima, a proto v Babylóně vládl jeho syn Balsazar. Babylón prožíval dobu úpadku.

Daniel jako státník sledoval vývoj událostí s velkým zájmem. Zlatý věk Babylóna už nenávratně zmizel. Co se bude dít v budoucnosti? Jak se naplní Nabuchodonozorův sen? Jak dlouho bude ještě Bůh snášet krutost a nepravost? Bůh dal Danielovi sen, který měl na některé z těchto otázek odpovědět.

Prorocký sen

1. Jakým obrazem Bůh představil střídající se světové mocnosti? Co symbolizovaly jednotlivé šelmy? Dan 7, 2—8

Ježíš Kristus svým učedníkům řekl, že je nepovažuje za služebníky, ale za své přátele (Jan 15.15). Bůh s námi skutečně jedná jako se svými přáteli, kterým zjevuje své záměry (Amos 3,7).

Bůh při sdělování své pravdy používá vizuálních výjevů, obrazů, které jsou vystižnější než množství slov. Zvlášt prorocké informace předkládá živým způsobem — pomocí obrazů.

Pečlivé zkoumání toho, jak se projevuje úmysl Boží v historii národů a ve zjevení příštích věcí, nám pomůže určit pravou hodnotu věcí viditelných i nevidi-

telných a pomůže nám poznat, co je pravým cílem života.

2. Jaký význam má titul TOHO, kdo usedl na soudcovský stolec? Dan 7,9

Daniel měl v srdci nezodpovězené otázky, jak dlouho bude Bůh snášet nespravedlnost, krutost a rouhání. Nemusel se však zmítat v pochybnostech.

O Bohu Stvořiteli a Soudci hovoří i další místa Písma (Ž 90,2; Ž 50,1—6; 5 Moj 4,24; Ž 96,13)

3. Proč Bůh otevírá soud a co bude na Božím soudu rozhodujícím měřítkem? Dan 7,10

Daniel spatřil obě fáze konečného soudu, vyšetřující i prováděcí. Vyšetřující část nemá sloužit Bohu ani Kristu, ale má informovat celý vesmír o problematice hříchu i o Boží milosti. První fáze Božího soudu ozřejmí správnost Božího rozhodnutí, že jedni budou ospravedlněni, a druzí odmítnuti. Proto jsou nutné i záznamy nebes (Ž 69,29; Mal 3,16; Zj 20,12).

„Soud zasedl.“ Tato jednoduchá slova mají nesmírný dosah. Navěky bude rozhodnuto o osudu každého jednotlivce.

4. Jaký dopad bude mít Boží soud na zmíněné moci? Dan 7,11—12

Výsledkem soudu bude zahubení moci, která se rouhala Bohu a pronásledovala jeho lid. Bůh je zdrojem života, ale odplata za hřích je smrt. Danielovo proroctví však nekončí stínem zničení.

5. Kdo je označen ve v. 13 výrazem „Syn člověka“ a proč přichází k Bohu? Dan 7,13—14 V čem se liší od předchozích obrazů?

Ježíš se sám označoval za „Syna člověka“ (Mat 8,20; 16,13). Tímto způsobem se sám ztotožnil s lidstvem, a přitom nepopíral své božství (Mat 9,6; 24,30). „Bůh v osobě Ježíše Krista přijal lidskou přirozenost a přenesl ji až do výšin nebes. Je to „Syn člověka“, který spoluvládne na trůnu vesmíru.“ (TV 13)

6. Kdy má nastat příchod Syna člověka ke Starému dnů, aby převzal království? Ef 1,20—22

Kristus přijme království od svého Otce v nebesích a pak se vrátí pro své svaté.

Výklad prorockého snu

7. Jak vidění zapůsobilo na Daniela? Proč? Ke komu se prorok obrátil o vysvětlení? Dan 7,15—16

Znakem pravé moudrosti je, když pro informace jdeme na správné místo. Jestli chceme světlo, musíme ke zdroji světla.

8. Co Danielovi o jednotlivých částech proroctví řekl nebeský vykladač? Který prorocký obraz z knihy Daniela prohlubuje tento výklad? Dan 7,17—21.24

9. Která fáze vidění na Daniela zapůsobila zvlášť silně, a proto o ní chtěl vědět víc? Dan 7,19—21

10. Které detaily činnosti antikrista nám pomáhají určit jeho totožnost? Dan 7,23—25

11. V jakém smyslu má být pokus malého rohu o změnu času a zákona považován za rouhání? Dan 7,25

Bůh sám provedl rozdělení času do dnů a týdnů (1 Moj 1,14). Den je časová jednotka odvozená od otáčení země kolem své osy. Týden však nemá žádný astronomický základ. Byl ustanoven Bohem na základě jeho stvořitelského týdne. Bůh stvořil svět v šesti dnech a sedmý den odpočinul. Tento den oddělil jako den odpočinku a posvětil ho. Proto každý pokus o změnu času či dne odpočinku je vlastně naplněním tohoto proroctví.

12. Jak dlouho měl roh vládnout? Dan 7,25

Výraz „časy, čas a částka časů“ označuje období 1.260 let, které se splnilo od roku 538 po rok 1793. Po této době nastává údobí, které bible označuje jako „čas konce“. O době nadvlády rohu hovoří i další místa bible; Zj 11,2 (42 měsíců), Zj 11,3 (1.260 dnů), Zj 12,6 (1.260 dnů), Zj 12,14 (3 a půl času), Zj 13,5 (42 měsíců).

13. Jak bude ukončeno toto rouhání? Kaz 12,13—14; Dan 7,26.22

14. Kdo nakonec získá věčné království? Dan 7,27

Slovo „svatý lid“ označuje lidi výjimečně pokorné, laskavé a trpělivé. Co chtěl Daniel říct tímto výrazem? Slovo svatý má dva základní významy:

(1) oddělený,

(2) duchovní moc.

Jsou to lidé, kteří vyzařují Boží obraz. Nestali se takovými vlastním úsilím, ale tím, že přijali Boha s tou-

hou stát se mu podobnější. Bůh v nich i skrze ně projevuje svoji posvěcující moc.

15. Proč byl Daniel ještě vyděšen, když obdržel výklad? Dan 7,28

Vzpomeň si na tuto otázku při studiu dalších kapitol knihy Daniela.

Souhrn a naučení

Bůh umožnil Danielovi, aby viděl rozmach hříchu **na** světě. A přece vládne Bůh. Jeho pravda nakonec **zví-**tězí.

Uvažuj, jaké měřítko Božského hodnocení vytyčila **tato** kapitola? Jsem schopen mu vyhovět? Které věci **mu-**sím překonat s pomocí Boží milosti?

9. úkol — 4. března 1989

CÍRKEV V PROMĚNÁCH ČASU

Základní verš: Zj 14,12

Na konci vidění 7. kapitoly Daniel prožívá duševní trýzeň. Trápí ho skutečnost, že protibožská moc **bude** pronásledovat svaté. Mohl se přirozeně ptát: Proč **to** Bůh dovolí? Daniel však nepřipustil, aby v něm **se-**mínko pochybnosti zasel beznaděj. Ani o dva roky **později** neměl své otázky dořešené. Tázal se: Jak **dlou-**ho bude ještě trvat babylónská říše pod vládou Nabu-**nida** a jeho syna Balsazara?

Mezitím sledoval prorok, jak na východě roste **moc** další říše. Médové prožívali úpadek, ale Peršané **pod** vedením nového vůdce Cýra získali vliv. Daniel **znal** text Iz 45,1—6. Jak velmi se musel zajímat o **nového** vůdce, protože proroctví dále říkalo, že právě on **něco** vykoná pro Jeruzalém a jeho chrám (Iz 44,28).

Ještě deset let mělo trvat, než Babylón padne, **ale** Bůh již Danielovi zjevil budoucnost.

Bůh dává další vidění

I když mezi kapitolami 7 a 8 jsou určité paralely, **je** mezi nimi důležitý rozdíl. V osmé kapitole už **nenachá-**zíme žádnou zmínku o Babylónu.

1. Jaké zvíře viděl Daniel a jak nám popis určuje jeho totožnost? **Koho představovalo? Dan 8,3—9**

Beran z vidění představoval Médopersii (v. 20). V předchozím vidění tuto říši symbolizoval medvěd. Obě zvířata jsou velmi silná a dokáží projevovat i agresivitu. V prvním vidění medvěd sežral mnoho masa, v tomto obraze trkal třemi směry a nikdo ho nedokázal zastavit v postupu. Rozdílná velikost rohů ukazovala na dominantní postavení Peršanů nad Médy.

2. Jak vypadal kozel a co nám o něm prozrazuje jeho činnost? Dan 8,5—8

Kozel znázorňuje Řecko (v. 21). Jeho jediným velkým rohem je Alexandr Veliký, který předchozímu beranovi napáchal takové škody. Jeho roh se nakonec zlomil a byl nahrazen čtyřmi dalšími, které znázorňovaly rozdělení moci po Alexandrově smrti.

3. Co je pozoruhodné na vzniku a náhlém objevení „malého rohu“? Dan 8,9

„Z jednoho z nich“ — tento obrat dělá určité problémy, protože je použito jiného rodu u slova „nich“, než je u slova „roh“. Pečlivé studium pasáže v kontextu 2. a 7. kapitoly však silně podporuje myšlenku, že „malý roh“ představuje Řím v jeho obou formách, jako říši a jako náboženský systém.

4. Kterým dalším směrem se malý roh snažil rozpínat? Dan 8,10—12

„Vzepjal se až k veliteli nebeského zástupu.“ Pohled na Spasitele byl zastíněn řadou nebiblických nauk a uctíváním člověka.

Další klíčový termín je „každodenní oběť“. Její zrušení znamenalo znevážení Kristovy nebeské prostřednické služby bohoslužbou náhražek, která byla zavedena.

5. Jak se jeho činnost dotkla svatyně podle Dan 8,11?

Nebeská svatyně a Kristova služba v ní byla odsunuta jako druhořadá, jako nepotřebná. Lidé byli určeni, aby se stali prostředníky mezi Bohem a člověkem. Tím však byli lidé připraveni o požehnání Kristovy služby.

Kristova prostřednická služba v nebeské svatyni je nesmírně důležitá: Svatyně v nebi je vlastním středem Kristova díla ve prospěch lidí. Dotýká se každého člověka na světě. Otevírá nám pohled na plán spásy a

vede nás k závěru času, aby nám zjevila vítězství dobra ve sporu se zlem.

6. Co dělá „malý roh“ ve vztahu k uchování pravdy na světě? Dan 8,12

To je hrozná obžaloba, zvlášť bylo-li potlačování pravdy záměrné a cílevědomé. Nemáme právo, abychom soudili pohnutky druhých, ale měli bychom znát pravdu a mít jistotu, že nás od ní nic neodvrátí.

Nejdelší proroctví bible

7. Co v tomto okamžiku vidění slyšel Daniel z rozhovoru mezi dvěma svatými? Co ho v tomto bodu zvlášť zaujalo? Dan 8,13—14

Židé rozuměli prorockému principu, který den v proroctví nahražoval rokem. Dříve než dojde ke konečnému obhájení Boží pravdy a úlohy svatyně při soudu v nebi, uplyne dlouhá doba (více než 2.300 let). Chápe-me překvapení Daniela, když uslyšel, že Boží lid bude prožívat těžkosti ještě tak dlouhou dobu.

8. Jakým způsobem bylo Danielovi umožněno, aby pochopil smysl vidění? Dan 8,15—18

9. Kdo je to Gabriel, který měl Danielovi vysvětlit vidění? Luk 1,19.26—35

Bůh si přeje, abychom pravdě rozuměli, a proto nás zsvěcuje do svých plánů a záměrů. Přišel Boží posel Gabriel, který byl pověřen úkolem, aby Danielovi vysvětlil smysl vidění. Gabriel byl poslán s poselstvím i k Zachariášovi, kterému řekl: „Já jsem Gabriel, který stojím před obličejem Božím.“ (Luk 1,19) To naznačuje, že v nebesích zastává vysoké místo, zřejmě totéž postavení, které měl v minulosti satan.

Jakou přednost máme, že nebe s námi komunikuje prostřednictvím proroků. Je tolik věcí na světě i v našem životě, kterým nerozumíme. Bůh naše otázky nenechává nezodpovězené, ale ve svém Slovu nám zjevuje zásady své vlády i rady pro náš praktický život (Mat 7,7—8).

10. Které dvě závažné skutečnosti Gabriel zdůraznil úvodem svého výkladu? Dan 8,19

A. Nastane doba potupy a hněvu, ale Bůh nepustí, aby věci šly navěky tímto směrem (Žid 10,27).

B. Vidění hovoří o událostech před závěrem. Bůh určil ještě čas a ovládá dění ve světě (Sk 17,16.31).

11. Kdo odpovídá popisu ve v. 23?

„Malý roh“, který záhy vyrůstá v moc, rozpínající se východně, na jih i na západ, se objevuje na konci panování čtyř rohů. A to je důvod, proč nemůže být ztotožněn s Antiochem Epifanem, seleukovským králem, který vládnul už v polovině éry čtyř rohů. Antiochus Epifanes hrál příliš nepatrnou úlohu, než aby se o něm proroctví zmiňovalo. Kapitola 2. 7. i 8. se shoduje.

12. Jakou další charakteristiku se dozvídáme? Dan 8,23—25

Nepřekvapuje ani, že středem jeho útoku je „svatý lid“ (v. 24) a „Knižé knížat“ (v. 25). Gabriel zde souhrnně popsal činnost „malého rohu“. Dějiny středověku mu daly za pravdu.

Gabriel však ukazuje i na prvek naděje: „Bude zlomen bez zásahu ruky.“ (v. 25)

13. Proč Daniel nedokázal vidění plně pochopit? Do které doby sahá? Dan 8,26

Věta: „Vidění to večerní a jitřní“ se dotýká časového úseku z v. 14. Gabriel ho ještě upřesňuje slovy: „týká se mnoha dnů“. Tato prorocká doba začíná v r. 457 př. Kr. a sahá do r. 1844 po Kr.

Daniel měl vidění zavřít a zapečetit. To neznamená, že by mu nikdo neměl rozumět, ale že bude zapečetěno až do doby, které se týká. Danielova reakce prozrazuje jeho hluboký zájem a překvapení. Co ho tak zaujalo? Byl to rozsah zla a hříchu následující doby? Nebo to byla dlouhá doba, po kterou bude pošlapávána pravda o svatyni? To nám neprozradil. Rozhodně však časový úsek sehrál určitou roli, protože Daniel nevěděl, od kdy má začít počítat.

Souhrn a naučení

Daniel obdržel nástin budoucích událostí. Snadno si ho mohl zapamatovat, protože byl podán ve formě obrazů. Stejně jako v kapitole 2. a 7. střídá jedna říše druhou a nakonec povstává silná protináboženská moc. Bude panovat po dlouhou dobu, ale Bůh nakonec okolnosti změní. Zlo bude zničeno, aby dobro navždy zvíťazilo.

Jak Bohu vyjádříš svou vděčnost za pravdivý pro-rocký pohled a za naději, kterou ti dává?

10. úkol — 11. března 1989

KLÍČ K POCHOPENÍ

Základní verš: Jer 29,13

Když vážně studujeme Písmo, uvědomujeme si své slabosti a prohry a opravdově se modlíme za sebe i za jiné, Bůh se k nám sklání stejně laskavě jako k Danielovi a my získáváme důvěru v jeho vedení.

Od vidění z 8. kapitoly uplynulo asi 11 let, Daniel však stále toužil, aby mu porozuměl. Chtěl pochopit význam oné periody času. Pomalu se přiblížil závěr sedmdesátých let zajetí a prorok chtěl znát, jak a kdy bude jeho lid vysvobozen.

Od posledního vidění se odehrály závažné změny. Babylón jako světová říše neexistoval. V babylónské državě vládl médský Dárius. Daniel se mohl ptát: A co přijde nyní? Co bude s Jeruzalémem a s chrámem? Kdy a jak bude můj lid vysvobozen ze zajetí? Přestože Daniel byl velmi zaneprázněn státnickými odpovědnostmi, vždy si udělal čas ke studiu Pisma.

Biblické studium a modlitba

1. Proč Ježíš u Mat 4,4 zdůraznil důležitost Božího slova?

Kristus citoval z 5 Moj 8,3. Když Bůh vyvedl Izrael z Egypta a sytil jej na poušti manou, chtěl, aby poznal, jak je závislý na Boží prozřetelnosti. Lidé, kteří žijí v době blahobytu, někdy zapomínají myslet nejdříve na Boží království. Bůh nás někdy vede zpět, abychom si uvědomili, že hmotné věci jsou méně důležité.

2. Které knihy bible Daniel studoval, aby pochopil pro-roctví? Byly biblické spisy v jeho době dostupné? Dan 9,1—2

Tehdy se používaly knihy Mojžíšovy a knihy proroků Samuele, Nátana a Gáda, které uchovávaly historické zážitky Izraele. Řada knih popisovala jednotlivá údobí králů. Daniel znal mnoho z dějin svého lidu.

Vedle historických knih byly mu dostupné a časově blízké knihy proroků Ezechiele, Izaiáše a Jeremiáše. Daniel citoval Jeremiáše a musel mít kontakt i s Ezechielem, protože Ezechiel se o Danielovi vyjadřuje s opravdovým respektem (Ez 28,3).

3. Jak Daniel vyjádřil, že Jeremiášovo proroctví uznává jako inspirované? Proč Daniela tolik zaujala Jeremiášova kniha?

Daniel si uvědomoval, že období 70 let zajetí se blíží ke konci. Proto se tak živě zajímal o proroctví. Byl si však současně vědom i příčin zajetí a stavu, v jakém se Jeruzalém nacházel (Jer 25,8—9). Přemýšlel Daniel i o vztahu zjevených 2.300 let k Jeremiášovu proroctví? Určitě ano. A proto se obě proroctví snažil spojit.

4. Co se snažil Daniel dělat a s jakým úsilím? Dan 9,3

Boží muž se obrátil k Bohu s prosbou o vysvětlení. K modlitbě připojil i půst. Nemyslel na to, že tak učiní svou modlitbu ještě účinnější, vždyť Bůh slyší naše volání. Danielův půst pramenil z jeho touhy porozumět Božím záměrům; zaujaly ho natolik, že v modlitebním úsilí neměl chuť ani čas na jídlo. Když se na východě používal žíněný oblek, znamenalo to vyjádření velkého zármutku, při kterém se člověk nestaral ani o svůj zevnějšek.

5. Co řekl Ježíš o postu křesťanů u Mat 6,16—18? Co je řečeno o těch, kteří jsou na svá náboženská pravidla pyšní? Luk 18,11—14

6. Jaký význam mělo zvláštní oslovení Boha v modlitbě? Jak máme my oslovovat Boha a proč? Dan 9,4; Mat 6,9; Jan 14,13—14

Daniel patrně znal místo z 2 Moj 20,6 a 5 Moj 7,9.

7. Jak by se dalo shrnout Danielovo vyznání z Dan 9,5—15? Jakou chybu Izraele odhalil ve v. 6?

Daniel nebyl spravedlivým mužem. Přesto ve svém životě udělal řadu správných rozhodnutí pro Boha, uznává, jak je závislý na Boží spravedlnosti a milosrdenství.

8. Proč žádal Daniel o smilování? Které Boží rysy zdůraznil ve své modlitbě? Dan 9,7—9.16—18

„Podle spravedlnosti.“ Boží spravedlnost není jen nějakým abstraktním pojmem. Je to způsob, jakým

jedná Bůh s lidmi a smiřuje je s sebou. Bůh vyvedl Izraele ze zajetí — to byl spravedlivý čin.

„Pro své jméno.“ Daniel prosil, aby osvobozením zajatého Izraele bylo ospravedlněno Boží potupené jméno. Když pohané uvidí změněnou situaci, uvědomí si Boží moc.

„Pro své milosrdenství.“ Daniel žádá o to nejdůležitější. Naší jedinou nadějí je Boží milosrdenství a ochota zachránit nás z hříchů. Daniel se cele spolehl na Boží milost. To byla jediná věc, kterou mohl udělat.

9. Proč se někdy zdá, že změna přichází po únavně dlouhé době? 2 Petr 3,9

Žijeme v přílišném spěchu a svým omezeným zrakem vidíme jen omezeně. Bůh vidí i tam, kam my nedohlédneme. On dobře ví, kdy nastala chvíle pro jeho zásah. Naše pojetí času je odlišné od Božího. Nám se může zdát, že otálí, zatímco ve skutečnosti nabízí milostivou dobu prodlení pro pokání a záchranu lidí. Nestěžujme si, že Bůh otálí, ale buďme vděční, že Bůh vše pevně drží ve svých rukou.

Bůh vyslýchá modlitby

10. Jak pohotově Bůh jednal, a tak vyslyšel Danielovu modlitbu? Dan 9,20—21

Na Daniela hluboce zapůsobila skutečnost, jak rychle Bůh reagoval na jeho prosbu. Napsal „když jsem ještě mluvil“ a dodává ještě, že „Gabriel rychle přiletěl“. Bůh nečekal s odpovědí na konec Danielovy modlitby.

11. K čemu Pán Ježíš vybízí učedníky při modlitbě? Proč by modlitby neměly být dlouhé? Mat 7,7; Mat 6,8

Jestli Bůh zná každou naši potřebu, k čemu tedy slouží modlitba? Je to vyjádření vzájemného vztahu. Stejně jako děti přicházejí k rodičům, aby se s nimi podělili o svá přání, i když rodiče znají jejich potřeby, i my přicházíme k nebeskému Otci, abychom ho ujistili o své lásce, a ne proto, abychom ho informovali.

Daniel důvěřoval nebeskému poslovi, protože ho viděl ve vidění už dříve. Gabriel byl šťasten, že mohl posloužit „muži Bohu vzácnému“ (Dan 9,22). Přišel mu podat výklad vidění. Jak velkou předností je, když nás učí sám Bůh.

Boží plán v čase

Ve vidění zaznamenaném v osmé kapitole se Daniel dověděl o období dlouhém 2 300 roků. Bylo mu řečeno, že v jeho závěru bude očištěna svatyně, nevěděl však nic o začátku tohoto údobí. Když v modlitbě prosil o výklad, přišel Gabriel, aby mu toto proroctví vysvětlil. Všimni si výrazu: „Pochop to slovo a rozuměj tomu vidění.“

12. Co míní Gabriel slovy „Sedmdesát týdnů (let) je odečteno tvému lidu“? Dan 9,24

Použitý hebrejský výraz, který je na tomto místě v bibli použit jen jednou, znamená „odkrojit“ nebo „oddělit“. Období sedmdesáti týdnů — let muselo být odděleno od nějakého delšího časového úseku. Jednoznačně se tedy vztahuje na 2 300 dnů z osmé kapitoly. Sedmdesát týdnů se tak stává neoddělitelnou částí 2 300 dnů. Když tedy známe začátek jednoho údobí, známe i začátek druhého.

13. Kdy mělo toto údobí začít? Dan 9,25

Ezdráš 6,14 nám přibližuje chvíli, kdy Židé obnovovali Jeruzalém a chrám „podle rozkazu Boha Izraele a podle rozkazu Cýra, Dária a Artaxerxa, králů perských“. Konečný výnos o odchodu zajatců z exilu a opětovném vybudování Jeruzaléma vyšel na podzim r. 457 př. Kr. za krále Artaxerxa.

14. Jak dlouhé období je míněno výrazem „sedmdesát týdnů“?

Týden má sedm dnů, proto 70 týdnů znamená 490 dnů. Když zde uplatníme prorocký princip den za rok, pak dostáváme 490 roků. Bible na 23 místech potvrzuje tento prorocký princip, který jeden prorocký den vztahuje na jeden rok skutečnosti.

Dílo Mesiáše

15. Co všechno se mělo naplnit během 490 let? Dan 9,24

1. „Skoncování s nevěrností.“ Izraelskému lidu bude nabídnuta ještě jedna možnost, aby se rozhodli pro službu Bohu či sobě.

2. „Zapečetění hříchu.“ Kristův kříž zrušil obětní systém Izraele.

3. „Smíření nepravosti.“ Smrt Krista byla smíření smrtí za hříchy lidí.

4. „Uvedení věčné spravedlnosti.“ V Kristu získáváme jeho spravedlnost.

5. „Zapečetění vidění a proroctví.“ Splnění prorockého údobí 490 let potvrdí pravdivost zbývajících částí proroctví 2 300 let.

6. „Pomazání svatyně svatých.“ Jedná se o přípravu nebeské svatyně pro Kristovu velekněžskou službu v nebesích.

16. Co se přihodí Mesiáši po ukončení 69 týdnů? Dan 9,26,27

Časové proroctví z Dan 9. kap. nás vede do doby Kristova prvního příchodu. Gabriel ho označuje termínem „vévoda Mesiáš“. Ježíš Kristus je vévoda, Král králů (Zj 17,14).

Ježíš Kristus svou smrtí naplnil proroctví, i když ho Židé za Mesiáše nepovažovali a ani učedníci tomu nerozuměli.

17. Co Mesiáš učiní uprostřed posledního týdne a jaký to bude mít význam? Dan 9,27

Mesiáš ukončí obětní systém. Když Kristus zemřel na kříži, opona, která v jeruzalémském chrámu oddělovala svatyni od svatyně svatých se roztrhla (Mat 27,51). Tím bylo jasně sděleno, že pozemský obětní systém přestal plnit svůj účel a začala Kristova velekněžská služba v nebeské svatyni.

Souhrn a naučení

Daniel si kladl otázky o smyslu proroctví 2 300 dnů. Ani zkoumáním Písma nemohl nalézt odpověď. Proto mu Boží služebník zjevil začátek významného údobí a ukázal na zvláštní detaily, které se odehrají během prvního příchodu Božího Syna.

Bůh se nám nevzdálil, ale náš hřích nás od něho odděluje. Když však opravdově Boha hledáme a chceme pochopit jeho záměry, milostivě nám je zjevuje. V 1 Jan 1,7 nám dává vzácné zaslíbení. Jak je chceme prožít během příštího týdne?

VÁŠ OCHRÁNCE MICHAL

Základní verš: Zj 3,20

Ve své lásce Bůh ukázal Danielovi ještě další vidění. Prorok viděl, že i v okamžicích, kdy se zdá, že se nic neděje, nebeské bytosti působí, aby naplnily Boží záměry. Když je „odhrnuta opona, díváme se vzhůru a vidíme činitele milostivého Boha, jak tiše a trpělivě pracující, aby naplnili jeho vůli.“ (Ed 173)

Uplynuly další dva roky od posledního vidění. Daniel prožíval obavy a zármutek po celé tři týdny (Dan 10,2). Co bylo příčinou jeho smutku? Krize, kterou bude jeho lid prožívat před novým vybudováním Jeruzaléma, nebo osud jeruzalémského chrámu? Každopádně to byl zájem o Boží lid. Když vidíme úpadek církve, když odpadne odpovědný činitel církve, zůstaneme lhostejnými, anebo truchlíme? Reagujeme na to kritikou, anebo se modlíme za odpuštění a nápravu?

Kristus se zjevuje Danielovi

1. Které věci v souvislosti s viděním chtěl Daniel zdůraznit čtenářům své knihy? Dan 10,1

Ve třetím roce Cýrovy vlády dosáhl Daniel věku 83 let. To může být jeden z důvodů, proč se nevrátil do Jeruzaléma, když před dvěma léty panovník vydal výnos o návratu. Možná, že ho trápil nezájem mnohých o znovuvýstavbu Jeruzaléma.

Věřícího nijak nepřekvapuje tento způsob Boží komunikace s lidmi. Uvedený verš má přesvědčit pochybuující o pravdivosti vidění. Danielovo tvrzení, že rozuměl, ukazuje, že pochopení je možné. Studium proroctví není zbytečnou námahou. Mohou se vyskytnout části, kterým plně nerozumíme, ale zásadní linie o vítězství pravdy a spravedlnosti je jasná.

Proroctví ve smyslu předpovídání se vymyká lidskému chápání. Bůh ve své vševědoucnosti zná budoucnost, a to mate lidskou mysl, pro kterou je obtížné pochopit, že lze předvídat i bez předurčení. I toto tajemství jako všechna ostatní je nutné přijímat vírou.

2. Co předcházelo vidění? Dan 10,2—3

3. Kde a kdy bylo proroku dáno vidění? Dan 10,4

Daniel upřesňuje datum vidění, nevíme však, jestli ho popisoval podle babylónského nebo židovského datování. V každém případě však truchlil v době velikonoce. Zbožný Daniel jistě zachovával tento svátek i v exilu. Velikonoce byly vzpomínkou na vysvobození z Egypta. Daniel si přál, aby zajatci tento svátek slavili i jako připomínku vyjití z exilu. Uvědomoval si také, že Bůh nemůže svůj lid vysvobodit, pokud o vysvobození nestojí. Mnoho židů v zemi svého exilu získalo postavení a majetek, a proto nechtěli podstoupit nebezpečnou cestu do Jeruzaléma.

4. Koho spatřil Daniel ve vidění? Jak podobně popsal Ezechiel a Jan tutéž nebeskou bytost? Dan 10,5—6; Ez 1,26—28; Zj 1,13—15

Celý barvitý popis naznačuje, že šlo o nadpřirozenou bytost. Při popisu je vždy nejdůležitější tvář a nejvíce upoutají oči. Oheň a plamen naznačují aktivitu, takže bytost z vidění nebyla pouhou sochou. Byla živou a mocnou bytostí, protože blýskání je obrazem moci. Být nablízku takové bytosti musel být hluboký zážitek. Přidejme k tomu mocný zvuk jeho hlasu a otázka bude znít: Může se někdo z lidí před ním postavit?

5. Co během vidění ovlivnilo Danielovy společníky podle Dan 10,7?

Nevíme, jestli muži, kteří doprovázeli Daniele byli Židé nebo Médové. V každém případě cítili přítomnost nebe, i když neviděli vidění. Tato přítomnost je vyděsila tak, že utekli, aby se ukryli.

6. Co se stalo s Danielem v první fázi vidění a proč? Nakolik podobnou zkušenost prožil Jan? Dan 10,9; Zjev 1,17

Hřích způsobil, že lidé nejsou schopni zůstat v Boží přítomnosti. Když se začneme srovnávat s ostatními, možná, že se nám zdá, že jsme vlastně docela dobří. Když se však postavíme před Boha, okamžitě pocítujeme svou nedostatečnost.

Gabriel mluví s Danielem

7. Když Daniel ležel v hlubokém spánku na zemi, a přítomně vnímal mluvená slova, co udělal anděl a jaký to má význam? Dan 10,10

Uvědomujeme si účinky pohlazení či doteku? Když lidský dotek může potěšit a uzdravit, co dokáže dotek anděla! Gabriel pro Daniela udělal ještě víc — promluvil k němu. Anděl svou rukou pozvedl Daniela, aby slyšel poselství.

8. Které ujištění Daniela v této chvíli nejvíc potěšilo?
Dan 10,11

„Muži velmi milý.“ Takové hodnocení proroka dokázalo povzbudit. Už jednou slyšel toto hodnocení nebes (9,23), ale potřeboval ho znovu. Celé nebe nás chce povzbuzovat, a ne zarmucovat.

9. Jak dlouho to trvalo, než nebesa zaznamenala Danielovu modlitbu? Jaký výsledek přinesla modlitba?
Dan 10,12

„Od prvního dne.“ Modlitba nezná odklad. Astronomové vypočítávají vzdálenosti mezi zemí a planetami. Žalmista píše, jak nepatrní jsme ve vesmíru (Ž 8,4—5). Nesmíme zapomínat na dvě skutečnosti: (1) nebe je velmi blízko pro každého z nás a (2) Bůh je ochoten přispěchat na pomoc každému ze svých dítek.

Daniel se soustředil, aby rozuměl. Naladil se na příjem. I my si musíme udělat čas na studium Písma a plně se na ně soustředit.

10. Jaké významné události se odehrávaly v perském království v době, ve které se Daniel modlil? Dan 10,13

Pokud byla odpověď na Danielovu modlitbu o tři týdny odložena, pak to nezpůsobila neochota nebe nebo vzdálenost mezi nebem a zemí. Tento verš poodhrnuje oponu duchovního světa, aby nám ukázal aktivitu duchovních mocností. Lidé si myslí, že jejich rozhodnutí jsou skutečné pouze jejich, a přitom si neuvědomují, že jsou ovládáni jednou nebo druhou mocí.

11. Která moc se vzpírala Boží vůli a proč? Dan 10,13

Zatímco se satan snažil působit svým vlivem na nejvyšší představitele médsko-perského království, aby škodili Božímu lidu, působili andělé ve prospěch vyhnanců. O tento boj jevílo zájem celé nebe. Tři týdny zápasil Gabriel s mocí temna, snažil se potlačit vlivy, které působily na Cýrovu mysl.

12. Kdo vnucuje svou vůli lidem — Bůh, nebo satan?
Jan 13,2

V příběhu nás překvapuje délka doby, než Cýrus pochopil, co má dělat. Víme, že Bůh je všemohoucí. Nemůže tedy dosáhnout svých cílů dříve než za určitý čas? Kdyby svou vůli vnucoval, pak by to dokázal. Bible nám však sděluje překvapivou skutečnost: Bůh dal lidem svobodnou vůli a respektuje ji. Nikdy ji neznásilňuje.

V určitém odkladu je moudrost. Bůh odložil i konečné zúčtování s hříchem až po uplynutí údobí tisíce let. Až všechny bytosti uvidí zřetelně zhoubné důsledky hříchu, pak pochopí Boží zákrok.

13. Kdo je míněn Michaelem, který pomohl Gabrielovi? Dan 10,13; Jan 5,26—27; 1 Tess 4,16; Juda 9; Zjev 12,7

Jméno Michal se vyskytuje jen v místech, kde Kristus je v přímém konfliktu se satanem. V hebrejštině toto jméno — „Kdo je jako Bůh?“ — znamená jak otázku, tak i konstatování. Vlastním jádrem satanovy vzpoury byl pokus posadit se na Boží trůn a být „rovný Nejvyššímu“ (Iz 14,14). Jméno Michal odpovídá tomu, kdo přišel obhájit Boží povahu a odhalit satanovu lež.

14. Kdy se má toto vidění naplnit? Dan 10,14

Jestliže si Daniel myslel, že zápas mezi pravdou a bludem, mezi Božím lidem a pohanstvím, mezi správnou a falešnou bohoslužbou bude brzy ukončen, byl nyní zklamán. Jak často je náš pohled omezen úhlem naší doby, pohledem naší generace. Časový rozsah celého plánu spasení je však obrovský. Musíme se naučit vidět vše z Boží perspektivy a pochopíme, že ve sporu jde o víc než pouze o nás. Pak nás nezklamou ani domnělé odklady Božích záměrů.

15. Co se stalo s Danielem, když spatřil Gabriela? Jak byl jeho problém vyřešen? Dan 10,15—17

Daniel byl zjevně zarmoucen, když si uvědomil, že toto vidění se týká událostí v daleké budoucnosti. Sklonil svou hlavu a oněměl (v. 15). Pak se anděl dotkl jeho rtů, a Daniel byl schopen popsat své pocity. V okamžicích naší největší slabosti je vždy přítomen Bůh, aby nám poskytl sílu k zvládnutí povinností našeho života.

16. Co dál se Daniel dozvěděl o činnosti anděla? Dan 10,20—11,1

Ještě jednou ujistil Gabriel Daniela, že je „velmi milý“. Ne pro svoji slabost či sílu, ale proto, že je Božím dítkem. Bůh nás miluje proto, že je naším Stvořitelem a Otcem, ať jsme blízko či daleko od něj.

Gabriel měl před sebou další povinnosti. Bůh měl Daniela rád, ale prorok neměl myslet na sebe. Měli bychom se naučit spoléhat na pečujícího Otce, ať své dílo koná, jak sám chce, ne podle toho, co my považujeme za nutné.

Když lidé nejednají podle našich návrhů a věci se nevyvíjejí podle našich představ, neměli bychom se tím szírat nebo se hněvat. Spolehněme se na Boha. On sám dokončí své dílo (Řím 8,28).

Souhrn a naučení

Sledovali jsme Božího proroka, jak se zajímal o uskutečnění Boží vůle. Plně tři týdny se modlil a postil. Bůh se mu milostivě zjevil v osobě Michala, Krista, aby ho ujistil o své lásce.

Nebeské mocnosti stále působí i na nejvyšších místech a prosazují zájmy Božího lidu. Vyžaduje to však určitý čas, protože Bůh respektuje svobodnou vůli dokonce i u bezbožných lidí. Nikdy nás nemá zmalomyslnět časový posun Božích záměrů a problematické okolnosti nás nemají vyčerpat. Nikdy nepochybujeme o výsledku.

Jakého křesťana si ze mne přeje mít Bůh ve smyslu studovaného úkolu? Jak můžeme nejlépe druhým svědčit, že Bohu cele důvěřujeme?

---

12. úkol — 25. března 1989

PROROCTVÍ BEZ SYMBOLŮ

Základní verš: Abak 2,2—3

V minulé kapitole dovolil Boží posel Danielovi nahlédnout do zákulisí, aby viděl, jak Bůh pracuje ve prospěch svého lidu a svých záměrů. V dalším vidění se prorok mohl detailněji seznámit s Božími záměry. Tentokrát Bůh nepoužil předchozí prorocké symboly.

Králové jsou popsáni jako skutečné osoby a podobně reálně je představena i jejich činnost. Symboly zvířat, jakkoli cizí, je možné si lépe zapamatovat než řadu bojů mezi severem a jihem ve svaté zemi. Pán Bůh však tuto metodu použil záměrně.

V předchozích zjeveních byl Daniel ujištěn o tom, co se už dříve dozvěděl, médsko-perská monarchie bude vystřídána řeckou. Tentokrát se dozvěděl o třech kráľích a pak o čtvrtém, velmi bohatém, který se postaví proti Řecku. Každá další proroctví rozvíjejí myšlenku předchozích. Řecká říše najednou zanikne. Mezi panovníky severu a jihu nastane série bojů. Jak to všechno skončí? Vystoupí Michal kníže (Dan 12,1).

Zápas lidských mocností

Zběžné pročtení 11. kapitoly ukazuje, že hlavní zápas bude probíhat mezi mocnostmi severu a silami jihu. Izrael uprostřed se nevyhne tomu, aby nebyl zavléčen do sporů. Daniel si to uvědomoval. Jeho obavy o chrám, Jeruzalém a vyvolený lid způsobily, že zpráвам o bojích naslouchal s velkými obavami. Nechvěl se o osud krále severu ani o vítězství jižního protivníka, ale o osud svého lidu, který bude ve středu konfliktu.

1. Kolik králů se mělo vystřídát v Médopersii? Čím se měl vyznačovat čtvrtý král? Dan 11,2

Vykladači se shodují v tom, že čtvrtým králem byl Xerxes, zvaný v knize Ester Asverus. Tři předchozí se jmenovali Kambýses, syn Kýrův, Smerdis a Dárius. Toto vidění obdržel Daniel během panování Kýra, proto není uveden ani on, ani Babylón.

Dějiny nám prozrazují, že Dárius zaútočil r. 490 př. n. l. na Řecko, ale v boji u Marathónu utrpěl porážku. O deset let později zaútočili Peršané s armádou přesahující 100 000 mužů znovu na Řecko. Ale spojené síly řeckých měst odrazily útok. V boji u Salamis bylo poraženo perské loďstvo a v boji u Plataj byla poražena armáda. Cesta pro Alexandra byla otevřena.

2. Které prvky Alexandrový vlády jsou v proroctví popsány? Jak proroctví předpovídá konec generála a jaký dopad bude mít jeho smrt na další osud říše? Dan 11,3—4

Alexandr hladce zvítězil na široké frontě. Po porážce Peršanů zaútočil na Týrus a Egypt. Nikdo ho neomezoval v jeho válečném tažení do Indie. A přesto trvala jeho vláda jen krátce. Když ve třiatřiceti letech neočekávaně zemřel, vládychtiví generálové si jeho říši rozdělil na čtyři části. Na území židovského státu probíhal boj mezi Seleukovci ze severu a Ptolemaiovci na jihu. Pročti si Dan 11,5—13.

Dějiny přesvědčivě potvrdily spolehlivost biblických proroctví. Proto lidé, kteří odmítají nadpřirozený původ prorockých částí bible, datují vznik Danielovy knihy do druhé poloviny 2. století př. Kr. Tvrdí, že tyto prorocké části jsou záznamem dějin napsaných prorockou formou. Daniel nám však poskytuje důkazy, že jeho kniha je napsána v 6. st. př. Kr. Proroctví není pouhou pravděpodobností, je skutečností, na které věřící lidé mohou stavět.

3. Která říše měla nastoupit po zhroucení řeckého impéria? Dan 11,14—31

Vykladači se shodují v tom, že v. 5—14 popisují boje mezi Seleukem ze severu a Ptolemaiem z jihu. Řím v předchozích proroctvích Daniela přicházel po řecké říši. Můžeme proto očekávat, že bude zmíněn i v 11. kapitole.

Cílem našeho studia je pouze souhrnný přehled, který nás má podnitit k hlubšímu osobnímu studiu. Přesto bude dobré si všimnout několika pozoruhodných výroků.

„Který rozešle výběrčí“ (v. 20). Řada komentátorů v této postavě vidí císaře Augusta. Je-li tomu tak, pak jsme v proroctví vstoupili do části, která se týká Říma.

„Úskočně se zmocní království“ (v. 21). Domníváme se, že je to zmínka o císaři Tibériovi, za něhož byl ukřižován Kristus. Říká se o něm, že byl „sobeckým, nepochopeným a nenáviděným mužem“. „Vůdce smlouvy“ (v. 23) je nepochybně Kristus, který „utvrdí smlouvu s mnohými v posledním týdnu“ (Dan 9,27). Kristus se v době vlády Římanů narodil a také zemřel.

„...konec je ještě odložen do jistého času“ (v. 27).

Tento výraz ukazuje, že Bůh má svůj časový harmonogram. Nic se neodehrává dříve než určil plán. Dějiny mohou vypadat jako shoda okolností, které určuje zákon příčiny a následku. Bible nám však připomíná, že je řídí Bůh.

4. Proč lidé odmítají Boží zákon a jdou po vlastních cestách? Kdo a co je k tomu vede? 2 Tes 2,3.7

Apoštol Pavel, žijící v době římské říše, píše, že „ještě nebyl zjeven člověk hřícha“ a „tajemství nepravosti“. Moc, pronásledující Boží církev, měla teprve povstat.

5. Co charakterizuje tuto moc, která měla povstat po apoštolském věku před návratem Ježíše Krista? 2 Tes 2,3—12

Před příchodem Krista nastane „vzpouora“, vedená „synem zatracení“, který si přivlastní mnohé Boží vlastnosti a moc. Tato forma popisu nám připomíná Dan 11,36, kde Daniel hovoří o téže moci. Měla vystoupit v apoštolské době. Pavel varoval: „Ať vás žádný nesvede.“ Daniel však říká, že „ti, kteří se znají ke svému Bohu, zůstanou pevní.“ (Dan 11,32) My nemusíme být svedeni mocí zla, protože jsme varováni předem.

Pavel připomíná, že tato moc „nepravosti“ bude zahlazena druhým příchodem Krista (2 Tes 2,8).

6. Proč musíme vytrvale bdít? Nepůsobí na nás podmanivé svody, které podrývají mravní zásady Božího zákona? Mat 24,24

7. Které výrazy Daniela použil Kristus, když mluvil s učedníky o budoucnosti? Pro kterou dobu platilo toto proroctví? Dan 11,33; Mat 24,15; Mar 13,14

Kristus hovořil o budoucím zpusťování. Proto Danielovo proroctví nelze vztahovat na Antiocha Epiřana. Ježíšova slova se jistě dotýkala okamžiků zničení Jeruzaléma, kdy vyzval křesťany z „Judeje“, aby uprchli na hory. V dějinách však bylo mnoho okamžiků, kdy věřící byli donuceni k útěku.

Boží lid zvítězí

8. Co pomůže věřícím v době, kdy mnozí budou svedeni, aby zůstali věrní a pevní ve svém přesvědčení? Dan 11,32; Jan 17,3

Znát Boha, to neznamená pouze o Bohu vědět. Můžeme mít o Bohu mnoho informací. To všechno ví i satan, ale chvěje se (Jak 2,19). Můžeme znát všechno, co si Bůh přeje, a přece ho nemusíme znát osobně. Kdo Boha zná osobně, ten se mu plně otevřel a přijal jeho zjevenou vůli jako normu svého života.

9. Jak souviselo to, že mladý Daniel odmítl poskvřilující jídlo z královského stolu s tím, jak důvěrně znal svého Boha? Dan 1,8

Kdo se Bohu opravdu odevzdal, raději zemře, než aby uctíval falešného boha. Kdo pozná Boha osobně, získá na modlitbě pro svůj život moc Ducha svatého.

10. Čím se dále vyznačují ti, kteří znají svého Boha? Jan 14,21; 13,35

11. Z čeho a jak se učí Boží lid o základních otázkách života? Co by pak měl po obdržení odpovědi dělat? Dan 11,32b-33a

Křesťané mají neocenitelný zdroj informací — Boží slovo, které je informuje o tom, odkud přišli a kam jdou. Ukazuje jim, co mají dělat, aby mohli získat věčný život. Prozrazuje jim, jak mohou získat moudrost — žádat o ni Boha (Jak 1,5—6).

Biblický pisatel vyjádřil důležitost moudrosti následovně: „Moudrost je základní věcí, proto se snaž získat moudrost, za všechno své jmění získej rozumnost.“ (Př 4,7) Žalmista doplňuje: „Bázeň Hospodinova je počátek moudrosti.“ (Ž 111,10) Pán Ježíš v podoběnství o deseti družičkách ukázal na rozdíl mezi moudrými a bláznivými (Mat 25,1—13). Vyzval nás k bdělosti, protože nikdo nezná čas Kristova návratu.

Moudří si neponechávají nabyté poznatky pro sebe. Dělí se o ně s ostatními. Izrael měl podle Božího plánu předávat poznatky o Bohu dalším národům, aby pak mohly říci: „Jak moudrý a rozumný je tento velký národ.“ (5 Moj 4,6)

12. Co se podle Daniela stane s Božím lidem, když projde dobou soužení? Dan 11,33—35

Bůh věřícím neslibil, že jim ustele na růžích. Bible hovoří o skutečném pronásledování. V těchto nejtěžších zkouškách však neměli zůstat sami (Mat 28,20). Daniel mluví o pomoci. Jakou pomoc měl na mysli?

Jak se cítil Pán Ježíš v Getsemanské zahradě? Když pohlédl na učedníky, řekl: „Duch je odhodlán, ale tělo je slabé.“ (Mat 26,41) Nevíme, kdy se octneme ve zkouškách, proto musíme neustále bdít a modlit se. Malomyslnost a stěžování si není správnou reakcí na těžkosti, nemají-li nás vést k odporu či hněvu, ale k dobrořečení těm, kteří jsou nespravedliví a krutí (Řím 12,14).

Souhrn a naučení

Jedenáctá kapitola Daniela je nejpřekvapivější a nejpodnětnější pasáží našeho studia. Příští týden se budeme zamýšlet nad 40.—45. veršem, mnohé z nich považujeme ještě za nesplněné. Pokus vysvětlovat detailně nenaplněná proroctví by nás mohl zavést k spekulacím. Jakub White o těchto verších napsal: „Zde bychom se měli pohybovat obezřetně a opatrně zaujímat stanoviska, abychom nebyli těmi, kdo odstraňují pilíře víry zakotvené v adventním hnutí.“ Neměla by nás překvapit zjevení o nastávajících těžkostech. Varují nás, abychom nebyli svedeni od víry prostřednictvím zázraků, lichotek či přetvářky.

Měli bychom se vážněji modlit, aby z nás Bůh učinil své opravdové svědky. Když myslíš na budoucnost, necítíš ještě větší potřebu modlitby?

---

13. úkol — 1. dubna 1989

ČAS ZÁVĚRU

Základní verš: Dan 12,3

Jak rádi bychom nahlédli do Božích záměrů a pochopili celou budoucnost. Proroctví však není lidem dáno, aby uspokojilo jejich zvědavost. Proroctví nejlépe pochopíme, až se naplní. Přesto bychom měli mít oči a uši otevřené a pozorovat sled událostí kolem nás, abychom viděli, jak Bůh vede události na světě k závěrečnému vyvrcholení.

Od 10. kapitoly můžeme v Danielově prorocké vizi sledovat množství detailů. Jen lidé s obsáhlými znalostmi dějin jsou schopni sledovat detailně plnění prorockých výroků. Nakonec musí přijít závěr a my

v dnešním úkolu uvidíme kde, kdy a které faktory sehraji v závěrečném dějství svoji úlohu.

Od pádu prvních rodičů můžeme pozorovat zápas mezi dobrem a zlem, na jehož obě strany se lidé staví. Zdá se, že v některých dobách byly síly nevyrovnané a mocnosti zla převažovaly. Bůh však má vše pod kontrolou.

Čas závěrečného dějství

1. Jaké upozornění vyslovil Ježíš? Mat 24,33; Mar 13, 28; Skut 1,7

Často chceme vědět, kdy se to či ono stane. Takové poznání však pro nás není vždy dobré. Jsme vyzváni, abychom sledovali znamení. Podle nich můžeme usuzovat, jak blízko je ta či ona událost. Skutečnost, že neznáme dobu určité události, neznamena, že by ji neznal Bůh. Z Danielovy knihy jsme mohli poznat, že Bůh má své konkrétní plány, ale uskutečňuje je s ne-smírnou trpělivostí.

2. Kdo zaútočil a jak úspěšný byl protiútok podle Dan 11,40?

Poslední přímá zmínka o severním a jižním králi byla u Dan 11,15. Když se přibližuje k závěru času, jsou vzpomenu ti znovu. Komentátoři se v jejich určení neshodují. U. Smith spojoval severního krále s Tureckem a jižního s Egyptem. Naplnění viděl v politickém sporu mezi těmito státy v r. 1798. Další, současní vykladači spojují severního krále s papežstvím. Jeho totožnost odvozují od malého rohu ze 7. kapitoly.

Pokud jde o nenaplněné proroctví, buďme pokorní a opatrní. Jsme zodpověd ní za osobní studium Božího slova, pro které prosíme o vedení Božím Duchem. Ať již králové představují kohokoliv, je zřejmé, že mezi nimi probíhá zápas. Proti útoku nastupuje protiútok. To nám připomíná Ježíšova slova o bojích (Mat 24,6). Pokud bude svět trvat, bude mezi lidmi touha po moci. Podle Ježíšových předpovědí o falešných Kristech můžeme být přesvědčeni, že žijeme v době náboženských sporů a působení satanských svodů (Mat 24, 23—24).

3. Jaká jediná ochrana existuje před svodem? 2 Petr 1,19; 2 Petr 3,17—18

4. Které země a národy jsou jmenovány jako účastníci zápasu mezi dvěma králi? Dan 11,41—43

„Nádherná země“ je terčem útoků. Vykladači se většinou shodují, že je to země Izraelců. Tato země je zmíněná v proroctví o závěru, proto by Blízký východ měl být jedním z bodů zájmu našeho studia. Tato oblast byla středem sporů a zůstává jím dodnes.

Dále jsou zmíněny tři kmeny, sousedící s Izraelem. Edomité, potomci Ezaua, žijí jihovýchodně od Mrtvého moře. Jejich hlavním městem byla Sela, známá jako Petra, „město růží, staré jako čas“.

Moáb, žijící východně od Mrtvého moře, severně od Edomitů.

Moábský král Balák požádal Baláma, aby Izraeli zlořečil. Později byli Izraelité svedeni moábskými ženami k modloslužbě.

Amonité, žili severně od Moábu, východně od Jordánu. Jejich hlavním městem bylo Amman, které existuje dodnes.

Dnes jsou všechny tyto oblasti sloučeny a podle Danielova proroctví „uniknou“ moci severního krále.

5. Co vyděsí severního krále? Co udělá a jak nastane jeho konec? Dan 11,44—45

Při výkladu nenaplněných proroctví nesmíme být dogmatictí. Musíme se seznámit s celým pořadím i se všemi detaily. Jeden z důležitých prvků je význam slov: „vydělá ho zprávy z východu a severu“ (44).

„Severní král postaví své stany od moře k hoře svaté nádhery.“ Mnozí v tom vidí narážku na Jeruzalém. Toto jméno znamená „město pokoje“. Satan, falešný kníže pokoje se ho snaží získat pro sebe. Svět dnes touží po míru, po pokoji. Pokoj je možné získat odpuštěním hříchů a přijetím Ježíše Krista, dárce pokoje (Jan 14,27).

Velké vysvobození

6. Kdo sehraje významnou roli v závěrečném dějství a za jakých okolností? Dan 12,1

Michael je další jméno Ježíše Krista. Byl to on, kdo bojoval se satanem a vypudil ho z nebe. On nakonec zničí původce hříchu.

Když mocnosti zla zřídí svá stanoviště v „nádherné

zemi“ (Dan 11,45), znamená to, jakoby chtěl satan převzít vládu na nebi; potom povstane pravý Kristus. Jeho příchod bude zřetelný jako blesk na celé obloze.

Daniel popisuje Krista jako zastánce lidu (Dan 12,1). Daniel patřil k Izraeli, lidu, kterému byla svěřena Boží pravda (Řím 3,2). Všichni, kteří Krista přijali jako Spasitele, k němu patří (Gal 3,9).

7. Proč má přijít před závěrem „čas soužení“, jaké ještě nebylo? Dan 12,1

1. Satan se nevzdá bez boje.
2. Nepřítel ví, že má krátký čas, proto vystupňuje své úsilí (1 Petr 5,8).
3. Kristus zaslíbil, že bude až do konce se svými dětmi. Nezaslíbil jim však, že nenastanou těžkosti (Jan 15,20).

8. Jaké to bude soužení a k čemu povede?

1. Až bude kázáno evangelium na celém světě, přijde závěr (Mat 24,14).
2. Ti, kteří přijmou evangelium a potvrdí to věrným životem, budou zapečetěni Boží pečeti.
3. Zkušební doba skončí a nic už nemůže být změněno (Zj 22,11).
4. Mocnosti zla budou působit bez omezení, zmizí milosrdenství.

9. Jak se dnes můžeme připravit na chvíle těžkostí?

1. Musíme plně přijmout plán spásy.
2. Svým jednáním máme odstranit předsudky.
3. Musíme prosit Boha o odpuštění všech hříchů a očištění celého minulého života.
4. Nesmíme dovolit satanu, aby nás svedl k domněnání, že Bůh přehlédne naši nevěru v nepodstatných záležitostech v životě.
5. Musíme znát Boží slovo, abychom nebyli oklamáni bludem.

10. Jak Daniel popisuje smrt a co říká o zvláštním vzkříšení? Dan 12,2: Zj 1,7

Písmo učí o vzkříšení těla, ve kterém budeme prožívat věčný život. Toto vzkříšení je ovšem závislé na správném rozhodnutí v tomto životě. Vzkříšení spravedlivých je zaručeno vzkříšením Ježíše Krista (1 Kor 15,13—14).

11. Jak si můžeme zajistit účast při prvním vzkříšení věřících? Dan 12,3

Záře je znázorněním slávy a postavení, které získáme. Při běhu či jiných sportovních utkáních získává zlatou medaili jen první. Ti ostatní už ne. V křesťanském závodě běží všichni a všichni získají odměnu. Ale tak jako apoštol Pavel — musí žít v kázni a upřímně se snažit žít podle Boží vůle (1 Kor 9,24—27).

12. Proč a do kdy měl Daniel svou knihu zavřít a odložit, aby byla zapečetěna? Co to znamená? Dan 12,4.9

Danielova kniha je zavřená a zapečetěná až do „doby konce“. Proč? Především proto, že proroctví lze nejlépe pochopit, až se naplní. Danielova proroctví sahají dále než 2300 let dopředu. Když tomu sám Daniel nerozuměl, jak by mohl porozumět někdo jiný? Ve vhodný čas však Bůh osvítl lidi, kteří po uplynutí určité doby porozumí.

13. Co znamená, že „mnozí budou pilně zkoumat a poznání se rozmnoží“? Dan 12,4

Vztahuje se to jistě více na studium proroctví než na pouhé rozmnožení vědeckých a technických znalostí.

Daniel v 8. verši chtěl vědět ještě víc, bylo mu však řečeno, že „má odejít“ (v. 9). Někdy chceme vědět víc, než sám Bůh zjevil. Měli bychom ovládnout svoji zvědavost a důkladně prozkoumat to, co nám doposud Pán ukázal. To je jistá pravda.

14. Kterí lidé jsou blahoslavení podle verše 12?

Blahoslavení jsou ti, kteří jsou trpěliví ve chvílích otazníků a problémů ve sféře zjevení. Není dobré, když hned nabízíme řešení anebo se šíříme kvůli nejasnostem. Jestliže jsme moudří, jednoho dne pochopíme.

Souhrn a naučení

Prorok v 9. verši dostal pokyn, aby odešel. Zde byla nepochybně hranice toho, co mohl ve svých okolnostech a ve své době pochopit. I my jsme v oblasti pochopení proroctví omezeni. Mnozí lidé nemohou pochopit, protože vnitřně nechtějí. Někteří svou mysl před pravdou zavírají, protože cítí, že by se museli změnit. Blahoslavení jsou naopak ti, kteří uznávají

božský zdroj pravdy a prosí Boha o moudrost, aby mohli hlouběji proniknout do Božího plánu spasení.

Stručné studium jednotlivých kapitol jako toto naše nemůže vyčerpat knihu Daniela. Věříme, že tato série úkolů podnítí každého k hlubšímu systematickému studiu této důležité knihy, která nám má pomoci v životě i při službě církve.